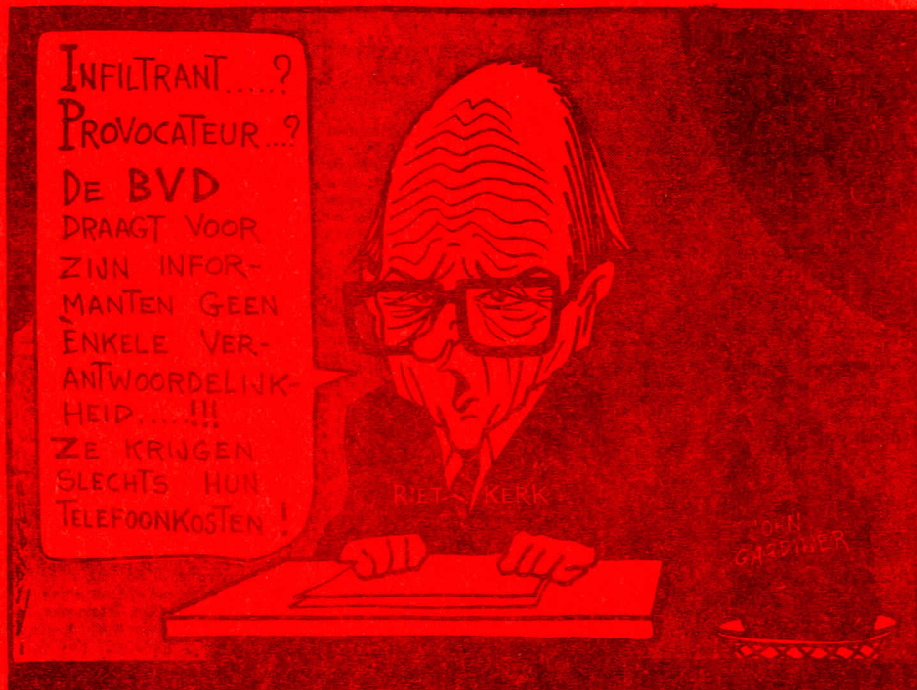

ONKUNDIG OF ONFRIS

Respectievelijk Strip en Column uit Volkskrant van 17/5 en 24/4/84

Kruisvlucht

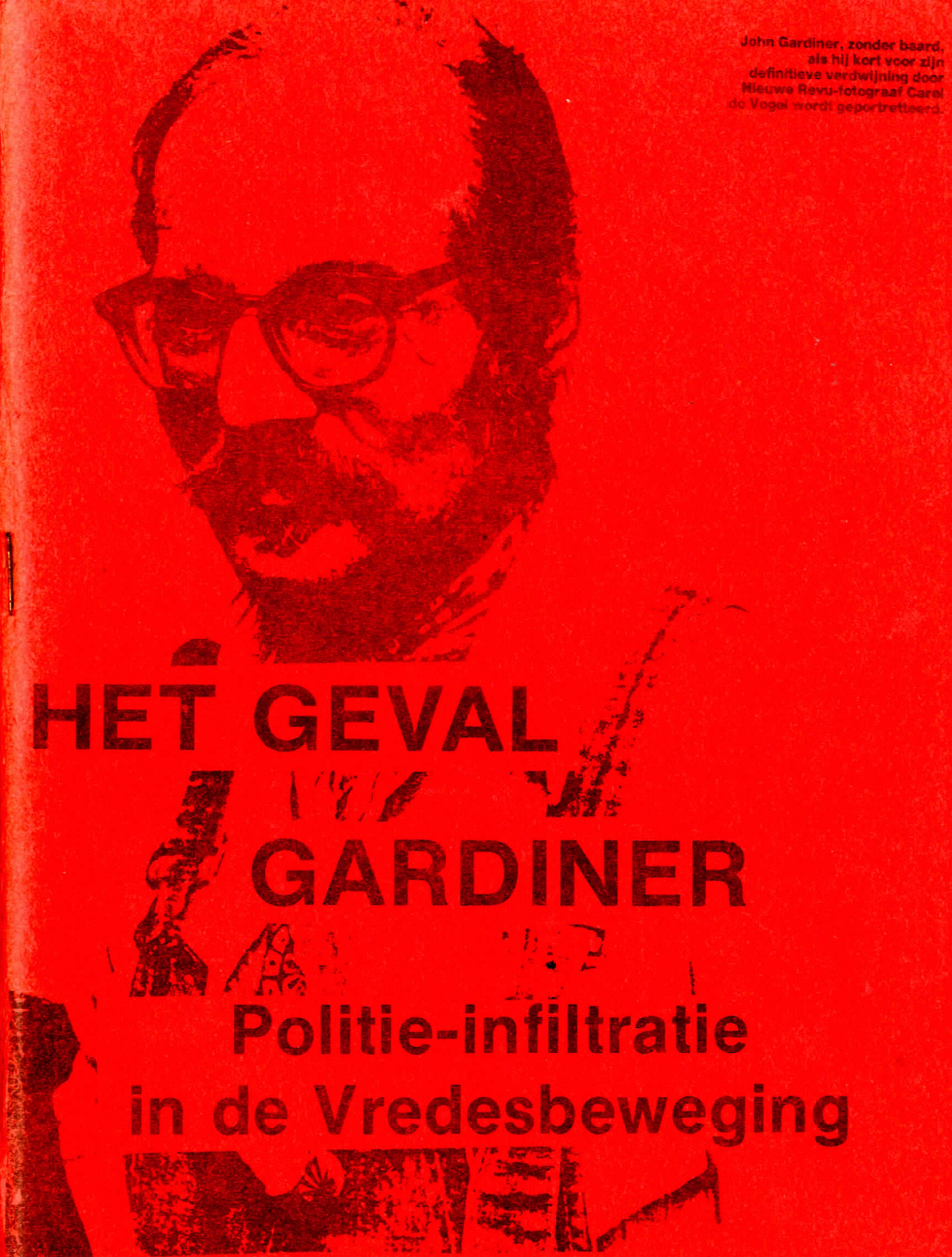
Er is zondag wat afgevoelkt op het hoofdkantoor van de CIA. Overwerken met pasen! Johns dossier ging van hand tot hand. „Kan twee jaar tijgerkooi in Noord-Korea weerstaan”. ...goed voor honderd Siberische appels bij veertig graden onder nul”, naar Holland met vakantie, en daar doorgeslagen. Welke middelen hebben ze daar? Men leest zijn rapporten: „Vriendelijk, goetig, roggebrood, ouwe jongens, Marietje, leut”. Een nieuw geheim wapen.

Het woord was uit Washington gekomen en het was door Hollandse huurlingen als Gualtherie von Geusau herhaald: „De Rus betaalt de vredesbeweging”. En er was een mens gezonden uit Washington, diens naam was John, en John moest maken dat het woord geloofd werd.

Natuurlijk was de verrader onmiddellijk geexecuteerd. Maar nu kwam uit Woensdrecht het bericht: „Het graf is leeg!” De rest is routine: Lubbers wast zijn handen in onschuld, en vraagt: wat is waarheid? Aling van Weezel wasselt dertig zilverlingen in Genève. Kenzer Reagan wordt niets verteld. Hij weet niet dat zijn rijk verkreekd zal worden door de zachte krachten uit Brabant die winnen in 't eind.

STOKER

John Gardiner, zonder baard, als hij kort voor zijn definitieve verdwijning door Nieuwe Revu-fotograaf Carel de Vogel wordt geportretteerd.

HET GEVAL GARDINER

Politie-infiltratie in de Vredesbeweging

Dossier Radicale Kriminologen Juli 1984

Inleiding

Op 13 april raakt via de pers bekend dat er een belangrijke hoeveelheid vliegtuigmunitie werd ontvreemd op de luchtmachtbasis van Florennes, waar eerlang wellicht kruisraketten zullen worden opgesteld. De kranten nemen voluit de insinuaties over van het parket, dat 'anti-militaristische kringen' verantwoordelijk zijn voor deze diefstal. 2 mensen van het aktiekomité Rakettenvergif worden trouwens een tijdlang vastgehouden, ondervraagd en er worden huiszoekingen verricht. Een week later bekent in het vredeskamp van Woensdrecht een Canadees - we noemen hem in deze brochure gemakshalve Gardiner, alhoewel nog andere namen draagt zoals Wood e.d. - dat hij gedurende vijf maanden voor inlichtingendiensten gespioneerd heeft in het kamp, en een aantal akties heeft doen uitlekken. Tegelijk verklaart hij aan kranten dat hij betrokken is geweest bij de diefstal van vliegtuigmunitie uit Florennes. In de weken die volgen vinden rond dit dossier allerlei gebeurtenissen plaats, die het geheel stilaan hullen in een duistere mist. Gardiner begint tegenstrijdige verklaringen af te leggen, in het Nederlands parlement wordt erkend dat Gardiner als informant werkte voor de Binnenlandse Veiligheidsdienst - de Nederlandse staatsveiligheid... De vredesbeweging houdt van heel de affaire een grote kater over, en de spanningen binnen het vredeskamp nemen als gevolg van de infiltratie van Gardiner toe. Het vredeskamp tilt ondertussen zeer zwaar aan het feit dat Justitie de zaak blijkbaar niet au serieux neemt - het duurde ongeveer een maand vooraleer Gardiner werd opgespoord door de politie, alhoewel er gestolen munitie in zijn caravan op het aktiekamp werd teruggevonden - en manifest weigert de rol van de BVD in de diefstal van de munitie uit te klaren.

Dit zijn de basisfeiten in deze brochure, waar we in de eerste hoofdstukken pogen eerst rustig alles op een rijtje te zetten. Chronologisch worden eerst alle feiten afgedrukt, waarna we de kommentaren en hypotheses die de betrokkenen hebben naar voren gebracht in de pers samenvatten. In een volgend hoofdstuk doen we zelf een aantal 'merkwaardige vaststellingen'. In het laatste deel gaan we iets dieper in op het probleem van de infiltratie.

Het zal na lezing van deze brochure duidelijk zijn dat het spel dat gespeeld wordt door inlichtingendiensten een zaak is, die verdere studie en discussie behoeft. Misschien ten onrechte wordt er in deze brochure niet ingegaan op de ontredde die de infiltratie van de Canadees teweeggebracht heeft, in het vredeskamp van Woensdrecht. Omgaan met het probleem van politie-infiltratie is een probleem dat door geen enkele aktie-groep mag ontweken worden. In eerste instantie is wellicht inzicht nodig in de feitelijke werking van die inlichtingendiensten. Wie hierover met ons verder wil studeren en discussiëren kan contact nemen via ons adres.

Radicalen Criminologen, 5 juli 1984

p/a Postbus 11, 3000 Leuven

Andere publikaties van de Radikale Kriminologen

'Wantoestanden in de gevangenis van Vorst en St. Gillis', 28 blz., 40Bf, februari 1984

'Gol. De steen des aanstoots', 52 blz., 60Bf, februari 1984

'Westland New Post', 28 blz. 40Bf, december 1983

'Alternatieven ten aanzien van het strafrecht', 28blz., 30Bf, december 1982

'Criminalisering van het politieke aktievoeren', 28blz., 30Bf, februari 1983

'Dossier(tje) Voorlopige Hechtenis', 12blz., 10Bf, juli 1983

'Vrije meningsuiting in Leuven?', 38blz., 40Bf, juni 1984

TE BESTELLEN VIA POSTBUS 11, 3000 LEUVEN

V.U. Radicalen Criminologen, Brabançonnestraat 16, Leuven

een merkwaardige dag voor de Vredesbeweging

Vrijdagen die op een dertiende dag van een maand vallen zijn nooit erg te pruimen. Die 13e april was dan wel een speciaal geval in zijn soort, zeker voor de vredesbeweging. Die dag werden in de kranten drie berichten afgedrukt...

In Florennes worden momenteel gebouwen rechtgetrokken waar 'ingewikkelde onderhoudswerken en periode nazichten' zullen gebeuren voor ... alle 464 kruisraketten in West-Europa, aldus Vreven in een antwoord op een parlementaire vraag van de SP'er Vanvelthoven. Het onderhoud zal gebeuren door gevestigde ondernemingen die beschikken over de daartoe vereiste technologische kennis, werd nog verduidelijkt. Dit onderhoud zou ten goede komen aan de tewerkstelling in de luchtvaartsektor en om iedereen gerust te stellen voegde de Minister er in zijn parlementair antwoord aan toe dat 'deze konzentratie van raketten voor onderhoudsdoeleinden zal geschieden zonder nucleaire ladingen'. De Nieuwe Gazet wist o.m. te melden dat 'een en ander in verband gebracht wordt met de nakende beslissing van onze regering om toch Patriot-raketten te ontplooiën in Duitsland, in weerwil van vroegere verklaringen'. Je reinste koehandel dus en een harde mokerslag voor de Belgische vredesbeweging! Hoe kan men nog steeds volhouden dat België nog steeds niet besloten heeft de Cruise-raketten te plaatsen in ons land, als men zich al wel geëngageerd heeft het onderhoud te verrichten voor de andere Westeuropese kruisraketten..!

Voorpaginanieuws was die dag ook de melding dat de vredesproblematiek (noem het in dit geval oorlogsproblematiek) in een communautaire twist beland was. 'Florennes: verboden terrein voor Limburger', blokletterde Het Belang van Limburg die dag. 'Na de F-16, het jeep-dossier en de helikopters heeft de regering dus ook deze aangelegenheid gecommunautariseerd', schreven de woedende Glimburgers. Op 1 september van dit jaar moeten op de raketbasis van Florennes 18 prefab-gebouwen kant en klaar staan. O.m. slaapzalen voor soldaten, onderofficieren en officieren, drie administratieve gebouwen, een paar magazijnen enz... Het Ministerie van Landsverdediging had vijf kandidaten over de vloer gehad om de aanbesteding terzake in de wacht slepen. Ondanks het feit dat een jury de firma Vanderstraeten uit Lummen had aangewezen als de meest valabele kandidaat, ondanks het feit dat het bod van deze firma 47,4 miljoen Bf hoger was dan de firma Koeckelbergs uit Charleroi, was het toch deze laatste die van Vreven de opdracht in handen gespeeld kreeg... Verbijstering en woede alom in Vlaanderen...

In andere kranten was nochtans de diefstal van een hoeveelheid vliegtuigmunitie uit de basis van Florennes het belangrijkste nieuws van de dag. Gestolen in de

nacht van 28 op 29 maart - stilgehouden om het onderzoek terzake niet te belemmeren - worden op een parking langs de autoweg E-39 bij Tessenderlo 180 vliegtuigbussen teruggevonden. Het gaat om munitie die enkel kan tot ontploffing worden gebracht, na een serie voorwaarden die eigen zijn aan het Mirage-vliegtuig. Individueel kan men er niks mee aanvangen. Le Soir weet te melden dat het aantal obussen niet klopt met het aantal dat er gestolen werd, en dat er nog een paar ontbreken. In de franstalige pers wordt gesproken van 'des automobilistes de passage qui découvrirent les munitions et alertèrent la police spéciale des autoroutes'. In de vlaamse pers spreekt men van een 'anonieme tip'. In een aantal kranten wordt onverholven de diefstal toegeschreven aan 'anti-militaristische kringen'. De Standaard weet zelfs al het motief. 'Het ziet ernaar uit dat de diefstal het werk is van een anti-militaristische groepering, die daarmee wil bewijzen hoe makkelijk het is om op een militaire basis munitie te stelen'. Het Volk schrijft op zijn voorpagina dat 'in gerechtelijke kringen bevestigd wordt dat de huiszoeken gebeurden in 'anti-militaristische kringen' en dat er elementen werden aangetroffen die erop wijzen dat men te maken heeft met personen die voor de diefstal in aanmerking komen'. Na de vondst werden inderdaad twee huiszoeken verricht in Leuvense 'anti-militaristische kringen'. Reeds één dag later moet De Standaard melden, maar dan in kleinere lettertjes en ergens diep weggestoken in de krant, dat 'bij de huiszoeken de wetsdienaars alleen kaarten van de betrokken luchtmachtbasis hebben aangetroffen. Naar verluidt hadden de betrokkenen die in hun bezit om een betoging voor te bereiden tegen de plaatsing van kruisraketten op de basis van Florennes'. Nochtans was bv. in het Belang van Limburg op de voorpagina gesteld dat er 'volgens de onderzoekers sterke aanwijzingen aanwezig waren dat de twee personen betrokken geweest zijn bij de diefstal in Florennes'.

Over deze huiszoeken en tijdelijke vrijheidsberoving vertellen de '2' het volgende in een interview aan het blad Anders Gaan Leuven (Agalev-strekking), dat werd afgenomen eind april. 'Woensdagavond 11 april om 22 uur kwam één BOBer en twee rijkswachters aan mijn deur om te vragen of ik even wilde meekomen om een paar vragen te beantwoorden. Ik zei dat ik niet kon

meegaan omdat ik moest studeren voor mijn paasexamens. Jammaar, het is maar voor een half uurtje, ge moet geen schrik hebben, zeiden ze. Ik ben dan op mijn 'sloefen' meegegaan. Ik heb het licht van mijn bureau laten branden. Mijn radio stond nog aan. Het was slechts op het bureau dat ze wilden zeggen waarover ik moest meekomen. 'Je zult wel weten waarom je hier bent', zegden ze. Ik zei dat ik geen enkel vermoeden hieromtrent koesterde. Vanaf 22h tot 1h 's nachts hebben ze me dan ondervraagd. Ze vroegen steeds maar opnieuw om thuis een huiszoeking te mogen doen, wat ik weigerde. Ze vertelden me dat ze een vriend van mij hadden opgepakt, en dat die al bekend had. 'We hebben uw ouders ingelicht. Dat gaat gevaarlijk worden voor uw studies. Ge zult hier de eerste vijf dagen niet buiten komen.' Bij mijn ouders hebben ze om één uur 's nachts nog een huiszoeking gedaan, maar ze hebben er niets meegenomen. Mijn ouders wisten niet, dat ze zoiets mogen weigeren. Vanaf één uur tot acht uur hebben ze me in de cel gestopt. 's Morgens werd ik vervolgens afwisselend ondervraagd door BOB'ers van Dinant en Leuvense BOB'ers. Soms verliet iemand het vertrek om een inlichting te gaan inwinnen en dan kwam iemand anders weer in zijn plaats zitten. Zij hebben van mij ook foto's genomen evenals vingerafdrukken. Toen ze begonnen persoonlijke dingen te vragen, heb ik hun gezegd dat ik niets meer wenste te verklaren.', aldus Roel. 'Het is slechts om 18h in de namiddag dat het huiszoekingsbevel is gearriveerd. Bij mij hebben ze een paar verslagen van Rakettenvergift meegenomen. Ook hebben ze een stuk van de beschrijving van de basis, mijn agenda, waar een aantal namen en afspraken instonden, meegenomen.' De tweede, Jef genoemd, stelt dat ze bij hem enkel een huiszoeking hebben verricht, maar er niets hebben meegenomen. 'Een week later, donderdag, moet ik naar Philippeville komen. Daar hebben ze me enkele uren ondervraagd. Zo hadden ze een aantal scenario's ontwikkeld omtrent de motieven waarom wij die munitie zouden gestolen hebben. Ik heb hen dan mijn versie gegeven, nl. dat ik stelde dat zij het zelf gedaan hebben, omdat zij er veel meer voordeel bij hebben dan ik. Zij zijn het die er alle belang bij hebben...'

Op 18/4 drukt het waalse dagblad 'Vers l'Avenir' een brief af van het Comité d'intervention antimilitariste' waarin deze groep de diefstal opeist. Hoofdmotief volgens dit C.I.A. was aan te tonen hoe gevaarlijk het is kruisraketten te installeren, aangezien eenderd wie op de basis kan doordringen om er munitie te ontvreemden. In Bijlage 1 is de tekst van deze brief integraal

afgedrukt. Een dag later meldt La Libre Belgique dat in gerechterlijke kringen aan de echtheid van deze op-eising wordt getwijfeld. Diezelfde dag echter, op 19/4 is er iemand anders die de woorden C.I.A. in de mond neemt. Die dag legt Gardiner in het Vredesaktiekamp

van Woensdrecht in Nederland een verklaring af voor de bewoners van het kamp, dat hij een infiltrant is werkende voor de inlichtingendienst National Security Agency van de VS. Volgens zijn zeggen ontvangt hij in Nederland zijn bevelen van Rob Black-burg, 'CIA field officer' en werkzaam op de VS-ambas-sade in Den Haag. Enkele uren na diens verklaring vinden bewoners van het vredeskamp in de caravan van Gardiner de ontbrekende obussen van de gestolen munitiebuit uit Florennes... Gardiner verklaart achteraf aan diverse media dat hij betrokken is ge-weest bij de diefstal in Florennes. In Bijlage 2 de volledige getuigenis van Gardiner op die bewuste 19/4 in Woensdrecht...

o o o o

Bijlage 1: Perskommunikee van C.I.A. aan Vers l'Avenir (18/4).

C.I.A.
Communiqué de Presse

Il y a plus de 15 jours, le Comité d'Intervention Antimilitariste, dérobaît une bonne quantité d'obus d'avions qui ont été signalé fin de la semaine sur une route limbourgeoise.

Si nous avonds emporté transporté et déposé ces munitions c'était pour démontrer à quel point c'est facile de pénétrer dans une base comme Florennes et d'y faire ce que l'on veut.

Nous voulions attirer l'attention sur l'énorme danger que va représenter l'installation de missiles sur cette base si d'autres que nous animé de pires intentions veulent les approcher et s'en servir.

Le danger est plus que réel car dans cette base circulent quotidiennement et en toute liberté des militaires...

Afin que l'embarras des autorités militaires et policières soient manifeste nous avons attendu pour revendiquer aujourd'hui cet 'emprunt'.

La lutte continue. 'The Day after' JAMAIS.

Bijlage 2: Verklaring van Gardiner aan de bewoners van het vredesaktiekamp van Woensdrecht (19/4)

My name is Jonathan Paul Gardiner, I am employed at the National Security Agency of de United States of America and at the present time I am attached to NATO Intelligence, European theater of operations, I hold the rank of Master Sergeant in the United States military and am subject to military law.

I was recruited into the intelligence service whilst at university in California in August 1961 and started to build my deep cover on joining at de U.S. military in 1962. My activities until coming to Europe are unimportant at the present time. In 1977 I was posted to Europe to infiltrate the narcotics trade in an attempt to discover the source of the huge amounts of heroin being supplied to U.S. military personnel. It was thought at the time that the heroin originated in the Soviet Bloc and was begin used to undermine NATO security. At the time of my arrival in Europe 7% of U.S. military personnel were under the influence of narcotics in any given 24 hour period.

On the successful conclusion of this assignment I was ordered to infiltrate the European peace movement and discover if there was any soviet involvement, financial or otherwise, it would be stupid to think that I am the only one. On 29th november 1983 I was recalled from Germany to the U.S. to receive a new assignment, I was de-briefed and received ordersto report to Rob Blackburn, the CIA field officier who is based at the U.S. Embassy in Den Haag.

My cover story was that I had just been deported from Germany for demonstrating, that I came from a peace camp in Scotland and that I was trying to get back there. My orders were to infiltrate the Dutch peace movement, discover the suspected Soviet involvement in a hard action group that was known to have been formed in Holland and to prevent any serious breach of NATO security.

My close contacts are two Dutch intelligence agents based in Den Haag, Hans and Pieter. It will be understood that I have no more information about them, than they have about me. If I wish to contact them with emergency information I call an unlisted number 070-461365, outside of office hours I am connected to an answering machine, give the code word for the day and a telephone number where I can be contacted. Depending on how urgent my message is, Hans or Pieter then call me back. I have priority 24 hours a day. In extreme emergencies I can call on the police, marechaussee, M.E. or the military.

J.P.Gardiner

Hoofdstuk 2: De gebeurtenissen sinds 19/4

19/4 Gardiner legt in het vredesaktiekamp van Woensdrecht zijn verklaring af. Het tijdstip van de verklaring valt net vóór er op het aktiekamp een vergadering gepland is, waar Gardiner op uitgenodigd was, en waar alle verdachtmakingen t.a.v. zijn persoon op een rijtje zouden gezet worden door de bewoners van het kamp. De 'harde kern' van het kamp nodigt stande pede twee journalisten uit, iemand van de Volkskrant en iemand van het dagblad Trouw. T.a.v. deze journalisten bewijst Gardiner dat hij inderdaad kontakten heeft via bepaalde inlichtingendiensten met de politiediensten. Als hij zijn contactpersonen op de hoogte brengt dat er diezelfde avond nog een aktie zal plaatsvinden tegen de communicatiebunker, dan wemelt het op het 'afgesproken' uur van politie. De twee journalisten zijn van het hele gebeuren getuige. In Bijlage 3 vindt u dit relaas door Volkskrant-journalist Toine Van Corven, en waarin ook dieper wordt ingegaan op de figuur van Gardiner en de rol die hij speelde op het aktiekamp.

21/4 In diverse Nederlandse kranten is het infiltratienieuws een voorpagina-gebeurtenis. De Volkskrant blokt lettert 'Agent Amerikaanse geheime dienst infiltreert vredeskamp'. In het NRC-Handelsblad wordt een verklaring van Gardiner afgedrukt waarin hij verklaart mee te hebben gewerkt aan de diefstal van de munitie in Florennes. 'Na eerst een zware betonschaar opzij gegooid te hebben, komt er een ongeveer 25 centimeter lange, vrij dunne granaat met een groene kop tevoorschijn. 'Met een groep van acht man hebben we daar vier kisten vol van gestolen', zegt de Amerikaan (NVDR. bedoeld wordt Gardiner) die daarop in detail gaat uitleggen welke sloten er op die bunkerdeur zaten en hoe ze die gekraakt hebben. '30mm cartridges' lees ik de gauwigheid op de kist die ik bij het verlaten van de caravan zie liggen. 'It's empty', zegt John. De inhoud ligt begraven in het bos en wordt later teruggebracht naar de basis en dan anoniem achtergelaten, in een telefooncel of zo, met een briefje erbij.', aldus NRC.

24/4 Bewoners van het vredesaktiekamp in Woensdrecht hebben zondagmiddag dertien granaten gedepeoneerd op de stoep van het rijkspolitiebureau van Hoogerheide. Volgens hen zijn de granaten afkomstig uit de caravan van Gardiner. Het zouden de gestolen granaten betreffen, die ontvreemd werden uit de basis van Florennes.

Gardiner duikt kortstondig op in Tilburg en meldt aan VK-journalist Toine Van Corve dat hij zaterdagavond in een trein op het traject Keulen-Frankfurt contact heeft gehad met een hem bekende agent van de National Security

gency, die hem heeft voorgesteld zich bij de VS-ambassade. Hierna zou een verklaring worden opgesteld, waarin Gardiner publiekelijk zou toegeven dat zijn bekentenis is opgezet door het vredes-aktiekamp in Woensdrecht 'met de bedoeling de Amerikaanse en Nederlandse autoriteiten zwart te maken en bevolking te mobiliseren tegen de kruisraketten'. In het geval Gardiner zulks niet zou doen, zou de NSA een campagne beginnen waarbijop elke mogelijke manier eerdere verklaringen zouden worden ondermijnd.' Gardiner stelt te vrezen dat vogelvrij verklaard is door de geheime dienst. (bericht in Volkskrant)

25/4 Op parlementair vlak worden initiatieven genomen om opheldering te brengen in deze affaire. Op verzoek van waarnemend fractievoorzitter Meijer van de PVDA in de Tweede Kamer, zal de regering de zogeheten BVD-kommissie over de affaire-Gardiner inlichten. Deze kommissie bestaat uit de leiders van de vier grootste kamerfracties nl. de PVDA, CDA, VVD en D'66. Van der Spek, fractievoorzitter van de PSP, heeft dit weekeinde schriftelijke vragen gesteld aan de ministers van Binnenlandse Zaken, Defensie en Justitie. Op deze vragen zal publiekelijk worden ingegaan. Meijer stelt het volstrekt ongehoord te vinden dat buitenlandse inlichtingendiensten zich zouden mengen in de activiteiten van de Nederlandse vredesbeweging. Hij wil in ieder geval van Rietkerk vernemen of de Nederlandse regering op de hoogte was van de activiteiten van Gardiner. Ook wil de PVDA een herbevestiging van Rietkerk van de verklaring van de voormalige Minister van Binnenlandse Zaken Van Thijn in 1981, dat de vredesbeweging door de Nederlandse inlichtingendienst niet als een staatsgevaarlijke instantie wordt beschouwd en daarom ook geen onderwerp is van infiltratie door agenten van de BVD. De Telegraaf bloklettert op haar voorpagina dat de politie van Woensdrecht de bekentenis van de 'spion' een cowboyverhaal noemt. Het is 'een cowboyverhaal van een buitenlander die een beetje wil opvallen', aldus de Telegraaf en dit is meteen het eerste bericht dat deze rechtse krant over deze affaire aan haar lezers doorgeeft.

Leden van het vredeskamp in Woensdrecht vinden dat minister Korthals van Justitie een onderzoek moet instellen naar de activiteiten van Gardiner. Volgens de bewoners van het vredeskamp had Gardiner de opdracht de actievoerders in diskrediet te brengen. In een verklaring wordt gesteld dat Gardiner de granaten had verzameld om het kamp een crimineel image te bezorgen.

26/4 Ondanks het feit dat Gardiner aan journalisten drie paspoorten toonde, ziet de rijks politie in het district Dordrecht geen reden een onderzoek in te stellen. Bij de rijks politie is Gardiner bekend onder de naam John Wood. Onder die naam liet hij zich op 6 maar van dit jaar inschrijven bij de vreemdelingendienst van de gemeente Woensdrecht.

27/4 In NRC-Handelsblad wordt een artikel afgedrukt van de correspondent in Washington die deskundigen inzake de NSA citeert, en hierbij aangeeft dat het zeer onwaarschijnlijk is dat Gardiner dergelijke activiteiten voor rekening van het NSA uitgevoerd heeft.

2/5 In De Morgen (Vlaamse krant) worden nieuwe feiten uit de doeken gedaan m.b.t. provokaties van Gardiner t.a.v. Belgische vredesactivisten. 'Aan Nederlandse actievoerders stelde hij op de duur voor een oude fokker, die gestationeerd staat op de basis van Woensdrecht, op 1 mei op te blazen. Ongeveer op hetzelfde ogenblik benaderde hij ook minstens 2 Belgen om een identieke actie te ondernemen, ook op 1 mei, op de luchthaven van Florennes.' Hij deed dit voorstel na een debat in Leuven rond het thema van vredeskampen. Nauwelijks één dag later verdween de munitie uit Florennes.

3/5 Minister van Binnenlandse Zaken Rietkerk informeert de vaste Kamerkommissie vóór de inlichtingendiensten, de zgn. BVD-kommissie. Uit de verstrekte informatie zijn vooral twee elementen belangrijk. Ten eerste wordt bevestigd dat Gardiner door een Nederlandse inlichtingendienst werd betaald voor informatie over vredesakties in Woensdrecht. Ten tweede heeft Interpol de minister ingelicht dat Gardiner in verschillende landen op de opsporingsregisters voorkomt en een lang strafblad heeft. Opvallend wat de verklaring betreft is dat 'een aantal inlichtingendiensten zich momenteel het hoofd breken wie de opdrachtgever van Gardiner is geweest, voor wie hij gewerkt kan hebben en wat zijn motief geweest is.' (NRC) Volgens Rietkerk is Gardiner contactman geworden voor de BVD nadat hij werd doorverwezen door de VS-ambassade naar de BVD. Gardiner had zich i.d.v. gemeld aan de VS-ambassade in februari 1984 - hij was in het kamp actief sinds december 1983 - met een verhaal dat radicale actiegroepen geheime gegevens zouden hebben over veiligheidssystemen in en rond de ambassade. Bij de BVD zou Gardiner indruk gemaakt hebben met zijn kennis van het vredeskamp te Woensdrecht. (Volkskrant)

4/5 Ludo Dierick (Agalev) stelt een parlementaire vraag aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Minister van Landsverdediging. (in België)

5/5 De bewoners van het vredesaktiekamp in Woensdrecht klagen aan dat het onderzoek in de zaak Gardiner veel te traag vordert. Volgens de bewoners had de politie al actie t.a.v. Gardiner moeten ondernemen toen voor Passen kwam vast te staan, dat deze in zijn caravan op het kamp granaten verborgen hield. Dat is op zich toch strafbaar, stelt men.

De groepscommandant van het bureau Hoogerheide stelt dat eerst moest worden nagegaan of het wel degelijk

granaten betroffen afkomstig uit de basis van Florennes. Voorlopig zijn er nog te weinig getuigen op het bureau komen verklaren dat het wel degelijk munitie betreft, die afkomstig is uit de caravan van Gardiner. Twee getuigen is te weinig, aldus de commandant. (NRC-Handelsblad)

16/5 De politie van Woensdrecht verzoekt om aanhouding van Gardiner. De opsporing werd ingezet, nadat drie bewoners van het kamp, getuigenissen hadden afgelegd ten laste van Gardiner. Die wordt verdacht van illegale invoer van dertien granaten. (NRC)

17/5 In de Tweede Kamer heeft Rietkerk bevestigd dat de BVD contact had met Gardiner. Dat contact was totstand gekomen nadat Gardiner zich bij de VS-ambassade gemeld had en deze hem had doorverwezen naar de BVD. Gardiner tipte de inlichtingendienst over op handen zijnde akties. Volgens Rietkerk is dit contact niet in strijd met de herhaalde regeringsbelofte dat de Nederlandse inlichtingendiensten zich niet bemoeien met de vredesbeweging. Het is nl. iets heel anders als de BVD getipt wordt over voorgenomen gewelddadig optreden uit politieke motieven. In dat geval is het wel een BVD-taak. De BVD had het verleden van Gardiner niet nagecheckt en had met de provocatie-teneur in het optreden van Gardiner niets te maken. Enkel de informatie was relevant voor de BVD en die bleek korrekt te zijn. Rietkerk stelde dat Gardiner in geen geval Amerikaans agent was, maar wilde niet uitsluiten dat een 'Nederland niet welgezinde inlichtingendienst achter de zaak zit, met als doel de BVD in diskrediet te brengen.' (Volkskrant) Gardiner ontving vergoedingen voor gemaakte reis- en telefoonkosten van in totaal 160 gulden. (NRC)

19/5 De bewoners van het vredesaktiekamp stellen steeds minder vertrouwen te hebben in de manier waarop de affaire Gardiner wordt onderzocht. Men stelt dat de zaak gebagatelliseerd wordt en dat dit past in de strategie van Rietkerk om de zaak in de doofpot te stoppen. (Volkskrant).

20/5 In een interview met het Algemeen Dagblad heeft Gardiner zijn versie herroepen dat hij in opdracht handelde van het NSA. Zijn versie luidt nu dat hij handelde in opdracht van de BVD, Nederlandse contra-spionage. Gardiner geeft toe dat hij jarenlang heroine, cocaïne e.d. gesmokkeld heeft. Hij kreeg echter strafvermindering na bemiddeling door het Amerikaanse regeringsbureau voor drugbestrijding (DEA), waarvoor hij bij gelegenheid optrad als tipgever. Het zijn deze Amerikaanse narcotica-agenten die hem vorig jaar via de VS-ambassade in

Den Haag in contact brachten met de BVD. (De Morgen)

21/5 In de vredesbeweging is een waarschuwing uitgegaan tegen Gardiner vanwege de zgn. reconstructiegroep, een aantal mensen uit de vredesbeweging die de zaak Gardiner onderzoekt. Op 14 mei hebben deze mensen in Groningen een gesprek met hem gehad, en hij bleek niet bereid de leden van de groep meer informatie te bezorgen dan dat ze al hadden, en was ook niet bereid mee te werken om de zaak tot de bodem uit te zoeken. Na dit onderhoud hadden de leden van deze groep 'grote twijfels' over Gardiners spijtmotief om zijn ware identiteit bekend te maken. (NVDR: spijt omdat hij zulke lieve mensen aan het bedriegen was op het vredeskamp) (NRC)

In Bijlage 5 wordt een verslag afgedrukt dat over deze bijeenkomst tussen Gardiner en deze activisten verscheen in het weekblad Bluf. (17/5)

13/6 Gardiner heeft zich bij de gemeentepolitie in Groningen gemeld en heeft er bekend dat hij heeft beschikt over de 30mm granaten. (Volkskrant) Volgens het NRC is Gardiner tijdelijk gevluht naar een psychiatrische kliniek in Engeland wegens geheugenverlies.

14/6 De Belgische justitie heeft de uitlevering gevraagd van Gardiner. Volgens de Bredase officier van justitie zijn er geen beletselen voor die uitlevering. (Volkskrant)

15/6 Bewoners van het vredeskamp in Woensdrecht eisen dat Gardiner eerst voor de Nederlandse rechter komt, voordat hij eventueel wordt uitgeleverd aan België. Men vreest dat de beweerte rol van de BVD bij deze diefstal van munitie onuitgezocht blijft. Volgens de advocaat van Gardiner is deze laatste teruggekomen naar Nederland om 'publiekelijk voor de rechtbank uit de doeken te doen dat hij in opdracht van de geheime dienst in het vredesaktiekamp geïnfiltrerd heeft'. (Volkskrant)

De Standaard (Belgische krant) meldt dat de substituut prokureur des Konings bij het parket in Dinant verklaarde dat het parket hoogstwaarschijnlijk aan Nederland de uitlevering zal vragen van Gardiner. 'Het is nog te vroeg om verklaringen dienaangaande af te leggen, want wij hopen in België de medeplichtigen van Gardiner op te pakken', aldus de magistraat. De journalist meldt nog dat Gardiner enkele uren voor zijn aanhouding aan een Nederlandse journalist verklaarde dat hij de diefstal in Florennes pleegde samen met drie Leuvense studenten. De munitie zou hij gegeven hebben aan een lid van de BVD. Van deze verklaring van Gardiner vinden wij wel geen spoor terug in de Nederlandse pers.

„ACTIVIST” JOHN GARDINER LIET COLLEGA'S AANHOUDEN

„Nederlandse agenten infiltreren ook”

Van onze correspondent
TOINE VAN CORVEN

WOENSDRECHT — Tot donderdagavond was de 42-jarige John Paul Gardiner een graag geziene bewoner van het vredesactiekamp in Woensdrecht. De rauw Amerikaans sprekende man met de volle baard en het onafscheidelijke baseballpetje had zijn sporen verdiend in het actiewezen, dacht men. Bij acties in en om de vliegbasis in Woensdrecht stond John altijd vooraan. John was populair.

Kort na zijn komst naar het kamp, in december 1983, wist John Gardiner zich al snel binnen te werken in het selecte groepje activisten dat de acties organiseerde en uitwerkte. Donderdagavond werd hij ontmaskerd. Door zijn opdrachtgevers was master-sergeant Gardiner in het vredeskamp geposteerd om door te dringen tot wat in Amerika wordt beschouwd als de harde kern van de Nederlandse vredesbeweging. Tegenover zijn mede-actievoerders legde Gardiner een volledige verklaring af.

Op bijna 20-jarige leeftijd werd hij in 1961 als student aan een universiteit in Californië door de National Security Agency gerecrueteerd, een vrij onbekende inlichtingendienst die zich vooral richt op af luisterpraktijken.

Gardiner verklaart zijn doorslaan met „gewetenswroeging”. Dat doorslaan is voor een deel het gevolg van het wantrouwen dat in het kamp tegen hem groeide: de laatste tijd lekten steeds vaker acties uit. Zo lukte het Gardiner in minder dan geen tijd een betrouwbare stafkaart van de basis te bemachtigen, iets waarin andere actievoerders faalden. Tegen medebewoners vertelde hij dat hij de kaart had gestolen in een marechausseekazerne. In werkelijkheid kreeg Gardiner de kaart via zijn Nederlandse contactpersonen in Den Haag.

Op 18 februari mislukte een actie tegen de communicatiebunker op de vliegbasis Woensdrecht. In deze bunker ligt geavanceerde communicatie-apparaat opgeslagen. De autoriteiten waren van de actie op de hoogte. Op 7 april stond opnieuw een actie in Woensdrecht op stapel. De vliegbasis zou door honderden actievoerders bezet worden. Een dag tevoren vertelde Gardiner dat de actie niet moest doorgaan omdat de autoriteiten er weet van hadden. De actievoerders namen een kijkje bij de basis en troffen verscherpte bewaking aan. Daarop werd de actie afgelast; ook werd Gardiner niet langer vertrouwd. Zonder zijn medeweten werd besloten de actie van 7 april te verplaatsen naar Volkel. Daar werden de autoriteiten volledig verrast.

Bewijs

Is de verklaring die Gardiner donderdagavond aflegde de waarheid? Het bewijs wordt nog dezelfde avond geleverd. Op verzoek van schrijver dezes en een collega van Trouw wordt door bewoners van het vredesactiekamp een actie in scène gezet. Om 11 uur donderdagavond zitten wij in een door ons uitgekozen café in Hoogerheide. Gardiner belt zijn contactpersonen Hans en Pieter. Aan de andere kant van de lijn het voorspelde antwoordapparaat. „This is John. I repeat, this is John,” meldt Gardiner zich. „Please call immediately, it's urgent.” En dan volgt het nummer van het café. John legt uit dat dit de enige code is waarop een reactie zal volgen. Op een andere begroetingszin wordt niet gereageerd.

Na tien minuten rinkelt de telefoon in het café. Het is voor John. We horen dat het Pieter is. „Hi John, how are you.” John: „Hi, listen to this. At zero thirty (half een 's nachts) there's gonna be a hard action against the communication-bunker.” Pieter: „Thanks John. By the way, there's something more. Oh, never mind, that will come later.” Dan gaat de hoorn op de haak.

Tegen kwart over twaalf begeven vijf actievoerders en wij ons naar de basis. In het bos wemelt het van de politie en de marechaussee. Een wagen maakt rondjes door het bos en beschijnt alle hoeken. Ook op de basis is ongebruikelijk veel leven in de brouwerij. Wagens staan enkele minuten na half een bij de communicatiebunker. In het holst van de nacht hoopt de militaire macht zich bij de bunker op. Dat kan slechts een reden hebben: de autoriteiten vermoeden dat er bij de bunker iets te gebeuren staat. En dat weten ze dus (in onze opdracht) van John Gardiner.

U verbleef vijf maanden in het vredeskamp. Waarom?

„Ik moest proberen te infiltreren in een actiegroep waarvan wordt geloofd dat die wordt gefinancierd door de Russen. Informatie die ik te pakken kreeg gaf ik door aan mijn contacten bij de Nederlandse inlichtingendienst. Ik had contact met twee Nederlandse agenten. Hans en Pieter. Als ik contact wilde draaide ik een nummer in Den Haag. Dit nummer werd geregeld veranderd. Normaal ontmoette ik Hans of Pieter bij het station in Roosendaal.”

Welke resultaten hebt u geboekt?

„Ik wist dat er een actie zou zijn op 18 februari. Ik gaf dat door aan de Nederlandse Inlichtingendienst. Nederlandse militairen lagen verscholen achter de

communicatiebunker die de vredesactivisten wilden bezetten: de actievoerders werden gearresteerd.”

Waarom stopt u ermee? Waarom bent u niet gewoon verdwenen?

„Ik ben nooit zo nauw bij mensen betrokken geraakt. Het is heel moeilijk mensen te verraden die jou hun liefde laten blijken. Die jou — iemand die compleet uit het niets opduikt — accepteren, je in hun midden opnemen. Je laten zien hoe blij ze zijn als ze je zien. Je kussen. Het is heel moeilijk zulke mensen te verraden. Als je zo'n nauw contact hebt met mensen dan wil je proberen goed te maken wat je aan kwaad hebt berokkend.”

Is het waar dat de Amerikaanse inlichtingendienst is geïnfiltrerd in de Nederlandse vredesbeweging?

„Voorzover ik erbij betrokken ben is de Amerikaanse inlichtingendienst geïnfiltrerd. Of nog meer Amerikaanse agenten actief zijn weet ik niet. Zeker weet ik dat er Nederlandse agenten in de vredesbeweging zitten.”

Terug naar een vredesactiekamp. Nadat eerst een aanschrijving was gekomen dat bouwwerken op het kamp afgebroken moesten worden hoefde dat plotseling niet meer. Had u daarmee iets te maken?

„Ja, houten gebouwtjes moesten worden afgebroken. Ik heb gesproken met mijn Nederlandse contact. Ik zei dat het geen goede zaak zou zijn die gebouwtjes meer te halen. Het resultaat was dat ze konden blijven staan. Ook plande ik — als actievoerder — een actie. Twee activisten zouden in de top van de radio-mast klimmen. Ik lichtte Den Haag in en vroeg ze de patrouilles van de mast vandaan te houden. De activisten waren een uur in de top van de mast voordat de bewaking kwam. Als ik niet had gebeld was het niet mogelijk geweest in die mast te komen.”

Als u contact opnam met uw contactpersonen hoe ging dat dan in zijn werk, had u een code?

„Elke keer als ik belde met het kantoor gebruikte ik een code. Deed ik dat niet — overdag is er iemand aan de telefoon („Christine” red.) — dan wisten ze dat er iets niet klopte. Buiten kantooruren was er een antwoordapparaat. Dat apparaat werd meteen afge luisterd door iemand van de nachttaf. Als hij enigszins twijfelde, kwam er

geen telefoontje terug. Ik gaf het nummer waar ik kon worden teruggebeld. Onafhankelijk van hoe dringend het is werd ik binnen vijf minuten of een uur teruggebeld, het deed er niet toe waar mijn contactpersonen waren.”

U kon informatie krijgen over personen uit het kamp?

„Ik had toegang tot dossiers: papier, microfilm of informatie uit een computer. Alle vaste bewoners van het vredesactiekamp zijn nagegaan vanaf hun geboorte. Afhankelijk van de urgentie kon ik binnen een dag of zelfs binnen een kwartier over de informatie beschikken.”

Wat gaat u nu doen?

„Verdwijnen. Als het me lukt. Het is goed mogelijk dat ik viug word gevonden. Er kunnen verschillende dingen gebeuren. Ik kan worden gearresteerd wegens overtreding van de US Official Secrets Act. Daarop staat minstens tien jaar gevangenis. Ik kan ook een „statistic” worden: sterven aan een overdosis heroïne op een oude boot in Amsterdam. Of ik kan een auto-ongeluk krijgen. Ook bestaat het risico dat niet alleen de mensen waarvoor ik werkte achter me aan komen, maar ook de mensen waar ik in het verleden tegen werkte.”

Bent u daar bang voor?

„Heel erg. Ik moet de vermommingen van de laatste 23 jaar kwijttraken om te proberen te verdwijnen, compleet. Weer iemand anders worden. En dat is iets dat ik niet wil. Ik ben 23 jaar iemand anders geweest. Niet mezelf. Nu wil ik anders zijn. Voor de tijd die me nog over blijft.”

Bijlage 4: Parlementaire vraag aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Minister van Defensie

De gebeurtenissen van de laatste weken in Nederland waar een geheim agent, Jonathan Paul Gardiner, van de National Security Agency van de Verenigde Staten, werd ontmaskerd als infiltrant in de Nederlandse vredesbeweging, met name in het vredesaktiekamp van Woensdrecht, doen vermoeden dat de Verenigde Staten in Nato-landen, waar een vredesbeweging actief is, door middel van infiltratie en provocatie, de respectievelijke vredesbewegingen pogen in diskrediet te brengen.

Kan de heer Minister mij antwoorden op de volgende vragen :

1. Is U op de hoogte van de aanwezigheid en werkzaamheden van gelijkaardige agenten in België ?
2. Is er sprake van enigerlei samenwerking tussen agenten van de Verenigde Staten en agenten van de Belgische binnenlandse veiligheidsdiensten (Staatsveiligheid, B.O.B., ...) ? Zo nee, welke maatregelen worden dan genomen om te verhinderen dat buitenlandse veiligheidsagenten op Belgisch grondgebied opereren - autonoom of in geheim overleg met de Belgische veiligheidsdiensten ?
3. Heeft de Belgische staatsveiligheid opdracht te infiltreren in de Belgische vredesbeweging. In bevestigend geval, met welke bedoeling ?
4. Met welke bedoeling en op welke legale grond heeft de binnenlandse veiligheid de brouwerij-eigenares van het café "Le Ranch" in Florennes onder druk gezet dit café niet te verhuren aan een groepering van vredesmilitanten, die daar een vredescafé wilden openen ?
5. In welke mate waren Jonathan Paul Gardiner, de Belgische rijks-wacht of andere Belgische veiligheidsdiensten betrokken bij de diefstal van 193 30 mm-obussen uit de basis te Florennes en het vervoer ervan naar Nederland (Roosendaal) en van Nederland naar België (Tessenderlo) ? In welke mate stemt het verhaal, verschenen in De Zwijger van 26 april 1984 overeen met de waarheid ? Kwam het er vooral op aan 2 leden van de vredesbeweging het leven lastig te maken ?

Ludo DIERICKX
4/5/1984.

Bijlage 5

JOHN PAUL GARDINER DUKT WEER OP

AAN ELIJF!

Waarschuwing aan de vredesbeweging van A tot IKV

Bijna vier weken geleden maakte Jon Paul Gardiner/Wood zich bekend als Amerikaans geheim agent die in opdracht van de National Security Agency (NSA) geïnfil-treerd was in de Nederlandse vredesbe-weging. Na zijn verdwijning liet hij een hoop vraagtekens achter. De infor-matie die hij gegeven had was dermate onovervlakking dat harde conclusies niet getrokken konden worden:
- was hij doorgeslagen?
- voor wie werkte hij?
- had hij wroeging?
- wat weet hij over wie?
- wat was zijn doel?
- is hij niet in opdracht doorgeslagen om verwarring te zaaien?
- etc. etc.

Een aantal mensen heeft met deze situa-tie geen genoegen genomen en is zich bezig blijven houden met de affaire.
Maandag 7 mei ontvingen mensen een be-richt uit Spanje met de volgende in-houd: "John Wood hurt he will telephone when possible". Twee dagen later krijgt iemand een telefoontje. Duidelijk wordt dat Jon van plan is naar Nederland te komen. Met de ontvanger van het be-richt wordt afgesproken dat contact oo-genomen zou worden met ondergetekenden, indien Jon weer van zich zou laten horen.
Maandag 14 mei dook Jon op in Nederland. Ve werden hiervan op de hoogte gesteld. Besloten werd om te proberen onze twi-fels omtrent Jon weg te nemen. Als door-geslagen agent zou hij er geen bezwaar tegen moeten hebben meer informatie prijs te geven, nietwaar?

In de nacht van maandag op dinsdag ver-schenen wij plotseling in de ruimte waar 'onze' tuinkabouter' lag te slapen. Er werd met de mogelijkheid rekening gehouden dat-ie 'm zou proberen te smeren. Razendsnel schoot Jon in de

kleren en zei niets. De twee mensen die hem wekten werden door hem eenvoudig- weq onzigt geschoven. Zij lieten hem met rugzak en al naar de buitendeur lo-pen in de wetenschar dat Jon zou worden tegengehouden. Na een kwartier bakke-leien op straat herfond hij zijn sta-biliteit en was bereid om vragen te beantwoorden. Eenmaal binnen gaf hij als verklaring van z'n gedrag dat hij niets meer met 'alles' te maken wilde hebben.

We hadden een aantal konkrete vragen. Op de antwoorden ervan hadden we recht. Bovendien zou Jon als doorgeslagen agent geen bezwaar hebben, ja er zelfs baat bij hebben om te antwoorden. De overheid is immers bezig hem te krimi-naliseren ten nadele van hem én de vredesbeweging.

Vijf uur lang zijn vragen gesteld.

Ons inziens zijn de antwoorden die hij gaf slechts een klein gedeelte van de kennis die hij van de gang van zaken heeft. Het waarheidsgehalte van de antwoorden bleek ook nu weer niet te bepalen. Om momenten dat vragen om té konkrete antwoorden vroegen maakte hij zich met een jantje van leiden ervan af.

Of door te zeggen: "It was not my job, my job was to investigate the basic structure of the peace movement". Ook simuleerde hij onwetendheid. Ver-der deed hij opnieuw zijn best om groenen binnen de vredesbeweging tegen elkaar uit te spelen zodra hij daar gezien de aard van de vragen de kans voor kreeg. Hij traineerde door in

Hoofdstuk 3: Kommentaren door de betrokkenen in de pers

21/4 Een woordvoerder van de BVD verklaart aan De Volkskrant niets van de affaire-Gardiner te weten. 'Dat Amerikaanse agenten kontakten onderhouden met Nederlandse agenten is volgens hem 'taktisch uitgesloten. Maar je weet nooit wat er in een uithoek van dit land gebeurt'. (Volkskrant)

26/4 Een woordvoerder van de NSA verklaarde aan de korrespondent Sytze Van Der Zee m.b.t. de akties van Gardiner: 'Voor iedereen die iets van onze activiteiten afweet, is het duidelijk dat wij ons niet met zulk soort dingen bezighouden.' Op grond van de publikaties in Nederland zijn alle dossiers van de NSA doorgenomen, maar nergens is zijn naam gevonden, aldus een NSA-zegsman. Volgens James Bamford, de schrijver van het enige boek over de NSA, waarin hij deze instelling uiterst kritisch heeft doorgenomen is het erg betwifelbaar of Gardiner met het NSA verbonden is geweest. Volgens Lou Wolf, uitgever van het blad Covert Action en woordvoerder van het in Washington gevestigde Center for National Security Studies, bestaat er geen enkele aanwijzing dat de NSA in politieke organisaties probeert te infiltreren, niet in Amerikaanse en niet in buitenlandse. Wolf sluit echter niet helemaal uit dat Gardiner voor een andere Amerikaanse inlichtingendienst heeft gewerkt dan de NSA. 'Het komt wel voor dat een agent van de ene dienst naar de andere overstapt, ook al moet ik eraan toevoegen dat het geen normale gang van zaken is,' zegt hij. (NRC)

Het NSA is het elektronisch oor van de VS dat over de hele wereld allerlei communicatiekanalen afluistert. Buiten de VS heeft de dienst tussen de veertig en vijftig afluisterbases alsook rond tweeduizend éénmansposten. Het hoofdkwartier van de NSA is gevestigd in Fort George Meade tussen Washington en Baltimore. Bamford schat het aantal mensen in dienst op dit ogenblik op 100.000. Van alle VS-inlichtingendiensten is de NSA de meest zwijgzame en mysterieuze. In totaal zou de NSA die in 1952 is opgericht, over een budget van vijftien miljard dollar beschikken. De dienst heeft in feite twee taken. Uitgerust met de allermooie computers en satellieten heeft hij in de eerste plaats een offensieve taak, in die zin dat alle internationale communicatiekanalen worden afgeluisterd. Verder worden elektronische mededelingen en signalen die van radar en raketlanceringen afkomstig zijn onderschept. In de tweede plaats heeft de NSA een defensieve taak. Hij moet verhinderen dat buitenlandse geheime diensten de Amerikaanse communicatiekanalen die in het belang van de nationale veiligheid zijn, zullen infiltreren. Hiertoe heeft de NSA ook het recht Amerikanen in de gaten te houden - bijvoorbeeld door hun telefoon af te luisteren - die zich op de een of andere manier politiek verdacht zouden hebben gemaakt. (NRC)

zijn antwoord de vraag geheel of gedeeltelijk te herhalen en vervolgens en vrij algemeen en irrelevant verhaal eraan vast te koppelen.

Gaandeweg werd het ons duidelijk dat Jon niet van plan was om kooperatief te worden.

Zijn argumentatie hiervoor was dat hij ook mensen uit de beweging die de aanleiding waren tot zijn doorslaan uiteindelijk niet meer kon vertrouwen. Hij wil, zegt-ie, ervan af zijn en zijn eigen leven op gaan bouwen. "I started to like myself". Wanneer hij onze vragen in zou gaan zou hij voortdurend gekonfronteerd worden met wat-ie gedaan had. Hij beweerde nu dat wij niet beter waren dan de lui achter het systeem waarin hij gewerkt had.

Toch heeft hij gedurende die nacht wél zoveel verteld dat 't lijkt alsof uit Jon meer te krijgen is, ware het niet dat door de combinatie van wetenschap die we al hadden en de door hem gegeven antwoorden zich onomstotelijk de indruk aan ons opdrong dat hij (onnieuw) tegen ons aan het werk is.

Vier weken geleden was Jon als de dood voor z'n leven. Toen wij hem zagen beargumenteerde hij het verdwijnen van z'n paranoia met 't gegeven dat overheid en pers hem kriminaliseren. Bovendien vermoedt hij dat de inlichtingendiensten niet verder zullen gaan dan intimidatie. (In Spanje zou hij door 2 Amerikanen in elkaar geslagen zijn).

De twijfels die we hadden bij het doorslaan van Jon zijn enorm versterkt door de gebeurtenissen van de afgelopen dagen. We kunnen er niet omheen dat Jon een bedreiging is. Laat je op geen enkele manier met hem in.

enkele aktievoerders
(o.a. herman en pieter)

Uit Bluf 17/5/84

26/4 In het weekblad Bluf wordt volgende hypothese ontwikkeld. 'John zegt geopereerd te hebben in dienst van de NSA: de National Security Agency. Dit is een Amerikaanse veiligheidsdienst voor Amerikanen en hun installaties in het buitenland. Ze hebben op allerlei Amerikaanse bases kantoortjes. Het is ook vooral buro en koördinerend werk dat ze doen. Ook hebben ze een belangrijke taak in het afluisteren van allerlei satelietverbindingen en dat soort elektronische dingen. Iets zoals John nu zegt gedaan te hebben behoort niet tot hun werk. Waarschijnlijk is John door de NSA 'uitgeleend' aan de ONEST. Dit is een veldteam van 30 militairen die als speciale en enige opdracht hebben 'beveiliging' van de kruisraketten en de Pershing 2 raketten. Zij funktioneren in NATO-verband, werken zeer geheim, hebben diplomatieke paspoorten. Je zou kunnen zeggen dat ONEST (= Overseas Nuclear Emergency Search Team) hoort bij de hele infrastructuur die de komst van de kruisraketten met zich mee brengt. Ook na de komst van de raketten zullen de ONEST-agenten actief blijven rond de 'beveiliging' ervan. ONEST-agenten hebben een hoge opleiding genoten, plus dat ze vertrouwd gemaakt werden met guerilla én anti-guerilla-technieken. ONEST- maar ook eventuele andere VS-inlichtingendiensten werken naast de BVD. Zij zullen van de BVD gebruik maken wanneer het hun uitkomt. Het kan best dat niet alles wat ze weten ook bij de BVD terecht komt. Je zou hun werk ook nog als controle van de BVD kunnen zien: wat weten zij wel wat de BVD niet weet? Hoe is de bewaking van de - nog steeds puur Nederlandse - vliegbasis Woensdrecht geregeld? John zegt twee BVD-ers als kontaktpersonen te hebben gehad. Via hen zou hij akties hebben laten uitlekken. Naast John zullen van ONEST of van andere Amerikaanse of Nederlandse veiligheidsdiensten meer infiltranten of provokateurs actief zijn binnen de vredes- of anti-militaristische beweging, ook zonder dat zij dit van mekaar weten. (Bluf)

In hetzelfde artikel wordt er de aandacht op gevestigd dat heelwat akties van John, al dan niet provocerend, een enquêterend karakter droegen. 'Toen hij de granaten op het kamp had, heeft hij een aantal mensen apart genomen en de granaten laten zien. Hij heeft toen ook aan verschillende mensen gevraagd of ze iemand kenden die de granaten om kon werken, tot iets dat een ontploffing zou veroorzaken.' 'John zegt dat hij dossiers van iedereen op en rond het kamp bij de BVD op kon vragen. Zeer waarschijnlijk heeft hij aan de hand van o.a. deze dossiers gekeken wie hij voor bepaalde 'klussen' het beste kon vragen. Aan de hand van de reacties van de door hem gepeilde mensen zijn, zo zou het heel goed kunnen zijn, deze dossiers weer bijgevuld en bijgewerkt. Hoe reageert ie-

mand wanneer je granaten laat zien en je voorstelt er iets mee te gaan doen? Hoe reageert een drukkerij op het voorstel een zogenaamd gestolen plattegrond van de basis te drukken?' (Bluf)

26/4 'Het zit er dik in dat de marechausee - met wie Gardiner goeie relaties had, ze leverden hem zelfs een stafkaart van de raketbasis in Woensdrecht - de munitie aan de Belgische collega's heeft terugbezorgd en dat die van de gelegenheid gebruik hebben gemaakt om het spul in Tessenderlo te dumpen, een anoniem telefoontje te bedenken en een paar te lastige vredesjongens de duvel aan te doen. (NVDR. de 2 Leuvense studenten die openlijk verdacht werden gemaakt) En even dik zit het erin dat rijkswacht en Defensie alhier ook op de hoogte waren van Gardiners plan om Florennes te overvallen. Ten slotte zou deze steunpilaar van het vrije Westen, een plichtsbewuste onderofficier van de NSA, het toch niet in zijn kop halen om zonder toestemming van zijn meerderen en de Belgische overheid een grapje uit te halen in een basis van een NAVO-lidstaat en hoe gaat die man, die nog nooit eerder in Florennes was, met de handen in de zakken met 193 obussen aan de haal. Overduidelijk dat de Amerikanen met medewerking van de Europese overheden een heel infiltratie- en verdachtmakingsnet hebben uitgesponnen in alle landen waar men vervelend doet over de plaatsing van kernraketten', getekend Raf Sauviller en afgedrukt in De Zwijger.

28/4 Aan de Nieuwe Revu maakt Gardiner in ruil voor 5000 gulden zijn voorgeschiedenis bekend. 'Zijn relaas begint in 1961 toen hij een aantal lezingen volgde over veiligheids- en inlichtingendiensten aan een Californische universiteit. Enkele dagen daarna werd hij op z'n hotelkamer benaderd door Veblin Farr, een agent van de NSA. 'Die liet me een dossier zien waarin m'n hele doopceel werd gelicht en hij vroeg me of ik zin had om bij de NSA te komen.' Aldus geschiedde. Gardiner kreeg een training in Canoga Park, vlakbij Los Angeles. 'Daar werd ik geïnstrueerd of dekmantelactiviteiten, het breken van codes en vechtechnieken.' Begin 1967 werd uit een militaire basis in Duitsland een grote hoeveelheid wapens en munitie gestolen. 'Ik kreeg de functie van lokaas en moest de indruk wekken dat ik geweren te koop had.' De vijand hapte toe en 14 Amerikaanse militairen en 6 burgers konden worden opgepakt. Z'n volgende opdracht was deserteurs van het Amerikaanse leger opsporen. 'Ik moest de sluipwegen zien te vinden waarlangs ze van de VS naar Canada vluchtten en van Duitsland naar Zweden.' Ook dat deed Gardiner succesvol en in het begin van de jaren zeventig - terwijl de Vietnamoorlog nog in volle gang was - infiltreerde hij in de Amerikaanse vredesbeweging om, zegt hij nu, 'een halt toe te roepen aan de sabotage van militair materieel. Ook moest ik informatie verzamelen over de akties van deze vredesbeweging. Ik wist binnen

te dringen in het kringetje rond de actrice Vanessa Regrave en de auteur Norman Mailer, die in de pers nogal ageerden tegen de rol van de VS in Vietnam. Om Redgrave te compromitteren, probeerde ik haar ertoe te brengen voor haar organisatie een grote som geld aan te nemen van een beweging die bekend stond als uiterst communistisch. Zou ze het geld accepteren dan kon dat in de publiciteit worden gebruikt.' Ze weigerde, een teleurstelling, maar er wachtten Gardiner nieuwe, verheffende opdrachten. Hij kreeg de taak erachter te komen waar de grote hoeveelheden heroïne vandaan kwamen die werden geleverd aan Amerikaanse militairen in Europa. 'Ik liet mijn baard staan en knipte mijn haar niet meer. Via infiltratie wist ik uiteindelijk een heroïnelijn op te rollen, waarbij drie Amerikaanse luchtmachtofficiëren betrokken waren.' Een prachtig resultaat dus. 'In 1983 kreeg ik opdracht voor een nieuwe missie. Ik moest in Nederland proberen te infiltreren in een harde actiegroep die door de Sovjet-Unie werd gesteund met de bedoeling de vredesbeweging te gebruiken als dekmantel voor terroristische acties.' Om z'n verschijnen in Woensdrecht geloofwaardig te maken werd van hogerhand geregeld dat hij uit Duitsland werd gezet wegens deelname aan verscheidene acties.' (De Nieuwe Revu)

28/4 In een nog te verschijnen interview in het blad Anders Gaan Leuven (Agalev-strekking) met de 'twee verdachte Belgen' bij wie huiszoeking werd verricht i.v.m. de gestolen munitie in Florennes wordt gewezen op volgende kontradiktie in het handelen van Gardiner. 'In NRC-Handelsblad heeft hij verklaard samen met acht mensen de diefstal gepleegd te hebben. In een ander interview had hij het over acht belgen. In nog een ander had hij het over drie belgen en drie nederlanders. En in de Nieuwe Revu drie belgen, waarvan er reeds twee verdacht werden. Alhoewel hij beweert dat hij gewetenswroeging heeft, probeert hij ons nog een hak te zetten. Want hij beweert dus dat de twee verdacht belgen, ons dus, effectief meegedaan hebben.' (Anders Gaan Leuven)

In hetzelfde interview wordt nog eens gewezen op de uitzonderlijke timing, die Gardiner in acht nam toen hij met zijn 'verklaring' op het vredeskamp voor de pinnen kwam. 'De timing toen hij zijn bekentenis afgelegd heeft is bijzonder goed verlopen. Ten eerste heeft hij zijn uitleg gedaan aan een figuur die enorm aan hem verknocht was. Die was natuurlijk totaal ontredderd. Toen heeft hij een korte verklaring op papier gezet. Hij heeft de mensen bijeen geroepen, maar de harde kern, d.i. de groep van mensen die reeds ernstige vermoedens tegen hem koesterden waren op dat ogenblik niet op het kamp

aanwezig. Eén van hen bv. had reeds sinds december, toen hij nog nauwelijks een maand op het kamp vertoefde, vermoedens tegen hem en weigerde tegen hem te spreken. Gardiner heeft dus de zaken bijzonder goed getimed. Hij heeft het gedaan daags nadat hij teruggekeerd was uit een week vakantie, waarin hij zogenaamd naar Groningen en Amsterdam zou geweest zijn. Maar hij kan net zo goed naar de VSA geweest zijn om te overleggen met zijn opdrachtgevers...' (Anders Gaan Leuven)

Verder wijzen beide erop dat de tip aan de politie op 13/4 afkomstig moet zijn geweest van Gardiner. 'Onze namen waren de enige twee die hem bekend waren in België. Hij kende nog wel andere voornamen, maar van mij wist hij waar ik woonde, omdat hij bij mij overnacht heeft. En Jef zijn naam kende hij, omdat Jef de uitnodiging voor onze informatieavond naar Woensdrecht verstuurd heeft, waar John trouwens ook naartoe gekomen is, alhoewel hij niet persoonlijk uitgenodigd was.'

2/5 In DeMorgen legt Jan Cappelle de link tussen de acties van Gardiner en een brief, die de internationale commissie van de vredesbeweging momenteel onderzoekt, en waarin de Amerikaanse hoogleraar Gervasi waarschuwt tegen CIA-infiltranten die de beweging in diskrediet willen brengen. 'De CIA-agent John Gardiner, die het tot een zeker aanzien binnen de beweging bracht, is daar alvast het levende bewijs van', aldus Cappelle, die terzake erg deskundig is. (NVDR. Cappelle is werkzaam bij de Liga voor Mensenrechten) Cappelle besluit het artikel als volgt: 'De pogingen van de Amerikaanse veiligheidsdiensten om de vredesbeweging te kriminaliseren zijn nieuw. Ze kaderen in de agressieve politiek die de Reagan-administratie ontplooit. Daarover schreef de Amerikaanse hoogleraar Gervasi een brief aan de leiders van de vredesbeweging in de VS. Gervasi was voorheen adviseur geweest van de speciale commissie rond de apartheid in Zuid-Afrika. Nu is hij raadsman van de Amerikaanse vredesbeweging.'

3/5 NRC schrijft het volgende: 'Wat betreft Gardiner beweren alle inlichtingendiensten van de drie krijgsmachtonderdelen en de inlichtingendienst Buitenland en ook de BVD dat hij voor hen niet werkte. Voor wie dan wel? Daarop heeft minister Rietkerk het antwoord van zijn ambtenare niet gekregen. Want die breken zich nog altijd het hoofd over de motieven van Gardiner. 'Een feit is' zegt een inlichtingenman, 'dat het schandaaltje en de 'bekentenis' van deze man voortreffelijk

getimed was juist vlak voor dat Paasweekeind met vredesacties in heel West-Europa behalve in Nederland maar wel met het kernwapendebat in de Tweede Kamer dat er aan staat te komen'. (NRC-Handelsblad)

12/5 Vrij Nederland schrijft het volgende: 'De avonturen van de Canadese spion Gardiner in Woensdrecht bevestigen vooral het amateurisme van de Binnelandse Veiligheidsdienst (BVD). De eerste de beste crook die zich via de Amerikaanse ambassade bij deze geheime dienst meldt wordt meteen met open armen ontvangen en ingeschreven als informant.' (Vrij Nederland)

17/5 PPR-kamerlid Lankhorst oordeelde dat het 'een over de kruisraketten weifelende regering goed uitkomt als de vredesbeweging in Woensdrecht verdacht wordt gemaakt.' Hij sprak van criminalisering van de vredesbeweging. Rietkerk zou misbruik hebben gemaakt van de BVD-bevoegdheden door in te gaan op het aanbod van Gardiner. (Volkskrant)

23/5 Het Vlaamse blad Topics uit rechtse huize schrijft over de affaire-Gardiner het volgende: 'De VS en onrechtstreeks de NATO blijven met de modderspatten zitten. En dat precies twee weken voor in Nederland de langverwachte en zeer omstreden beslissing tot plaatsing van de NATO-raketten moet vallen. Wie heeft er dus belang bij dat het gevoelige klimaat nu wordt verstoord? Als begunstigden blijven per saldo alleen de tegenstanders van de NATO-raketten over.' Als argument om Gardiner af te schilderen als een avonturier wordt door het blad o.m. naar voren geschoven dat 'geen inlichtingendienst die zich respecteert logischerwijze zijn vertrouwen zou stellen in een crimineel die om de haverklap wegens wetsinbreuken door de politie wordt opgepakt'. Het is natuurlijk jammer voor Topics dat Minister Rietkerk van Binnenlandse Zaken enige dagen daarvoor in het Nederlands parlement publiek moest toegeven dat Gardiner als informant werkzaam was voor de BVD.

o o o o

Hoofdstuk 4: Opmerkelijke vaststellingen

1. Op woensdagavond 27 juni ontruimden twee peletons ME'ers en twintig rechercheurs het vredesaktiekamp bij Woensdrecht. Burgemeester Lenselink van Woensdrecht gaf drie redenen op voor de ontruiming. Het kamp trok criminele activiteiten aan. In weerwil van de afspraak hadden de actievoerders naast tenten en caravans ook andere onderkomens gebouwd. Een derde reden was dat de regering in Nederland eerder in de maand een besluit had genomen over de plaatsing van raketten op de basis, en dat alles binnen anderhalf jaar te herdoen was... Opmerkelijk is het vast te stellen dat het juist BVD-informant Gardiner was die op het kamp 'provocerende' voorstellen deed. Blijkbaar ziet men van overheidswegen graag 'gecontroleerde agressie', en ontruimt men de haard van agressie eenmaal als het controlerend element verwijderd is.

Dat het gemeentebestuur ook van het bestaan afwist van Gardiner, bewijst de manier dat hij de verlenging kreeg van zijn verblijfsvergunning. In de Nieuwe Revu (28/4) wordt het volgende gesteld. 'Toen Gardiner een aantal maanden in het kamp zat, begon hij zich ongerust te maken dat anderen hem zouden gaan verdenken, omdat je hier als buitenlander immers maar drie maanden mag blijven. Hij moest dus op een of andere manier een stempel zien te krijgen, dat een langer verblijf toeliet. Kontakt opgenomen dus met z'n Nederlandse kollega's in Den Haag. Voordat een en ander echter geregeld was, werd hij in de trein door de marechaussee aangehouden, die ontdekte dat hij geen geldige verblijfspapieren had. Gardiner kreeg twee etmalen de tijd om zich op het politiebureau in Hoogerheide te melden. Dat heeft hij, volgens de politie, inderdaad op 7 maart gedaan. Gardiner kreeg toen z'n paspoort terug om ermee naar het gemeentehuis te gaan, waar in no time het benodigde stempel werd gezet. Iets wat des te opmerkelijker was als je beseft dat Gardiner bekend stond als een van de hardste actievoerders van het vredeskamp.'

Ook in Bijlage 3 konden we reeds lezen dat Gardiner er via de BVD ervoor gezorgd had, dat het gemeentebestuur toestond dat er houten gebouwtjes werden gebouwd in het vredeskamp. Het gemeentebestuur was dus zeker op de hoogte dat Gardiner 'actief' was in het kamp, en vandaar wellicht een soepelder houding t.a.v. het kamp.

2. Hoe is het mogelijk dat het zolang geduurd heeft vooraleer er effectief door de politie naar Gardiner gezocht werd? Het is als het ware een kaakslag voor ieder rechtsgevoel dat slechts op 16/5 werd bekendgemaakt dat de rijkspolitie in Woensdrecht om de aanhouding van Gardiner verzoekt, in weerwil van al diens publieke verklaringen over zijn betrokkenheid bij de diefstal van munitie in Florennes, in weerwil van de 3 valse paspoorten die hij aan journalisten toonde, en vooral in weerwil van het feit dat er 2 mensen bij de politie gingen getuigen dat er granaten in de caravan van Gardiner aanwezig geweest waren.

De periode tussen 30 maart en 13 april is nog steeds in een zeer duistere mist gehuld, en het is des te opmerkelijker dat daarover noch in het parlement, noch in de pers veel over geïdealiseerd wordt. In De Morgen van 20/5 wordt uit een interview geciteerd dat Gardiner kort tevoren toegestaan heeft aan het Algemeen Dagblad. 'Gardiner beweert dat hij 180 gestolen granaten heeft overhandigd aan zijn contactman bij de BVD, iemand die hij alleen kende onder de kodenaam 'Hans'. Deze BVD'er Hans zorgde ervoor dat deze granaten doorgespeeld werden naar het Belgisch leger. 'De overige granaten moest ik meenemen naar Woensdrecht om indruk te maken op de demonstranten. Bovendien zouden eventuele explosieven-deskundigen ontmaskerd kunnen worden door te vragen of zij in staat waren een bom te maken', aldus Gardiner in het 'Algemeen Dagblad'. Alleszins opmerkelijk is het feit, dat nog dezelfde dag als de munitie wordt aangehouden in Limburg, het parket van Dinant en Leuven gecoördineerd in actie treden tegen de 2 Leuvense anti-militaristen... Ook merkwaardig is het feit dat in sommige kranten het bericht verschijnt dat de munitie werd aangetroffen na een anonieme tip, terwijl andere kranten melden dat een aantal autobestuurders de speciale wegpolitie op de hoogte hebben gebracht. Duidt dit op het feit dat sommige bronnen in het parket wel degelijk weten dat er met de 'tip' en 'het gevoerde onderzoek' iets niet in de haak is...

Op welke manier werden de zware kisten munitie uit de basis weggesleept? Op welke manier werden dezelfde zware kisten naar Nederland vervoerd? Gardiner vertelt in het Volkskrant-artikel, dat werd opgenomen als Bijlage 3, hoe bepaalde akties in overleg werden getolereerd door de overheid, en de bewakingsdiensten of politie bewust afwezig bleven... Is het ook zo gegaan in Florennes?

Over de contacten tussen de BVD en Gardiner heeft Rietkerk enkel toegegeven dat Gardiner tips doorgaf en hiervoor een onkostenvergoeding ontving. Is dit in overeenstemming met de waarheid, als we zien hoe

Gardiner zich ontpopt als een keiharde geldwolf bij het verkopen van zijn 'exclusieve verhalen' aan de pers? (zie artikel de Nieuwe Revu)

3. Enkele dagen na zijn bekentenis in Woensdrecht verklaart Gardiner aan iemand van de Volkskrant dat hij in contact geweest met iemand van het NSA, (in het door De Morgen geciteerde interview in het Algemeen Dagblad herroept Gardiner dat hij voor het NSA werkte en in de Volkskrant van 15/6 wordt gesteld dat die ontmoeting met de persoon van het NSA in die 'Duitse trein' ook gefingeerd was) die hem gevraagd had een en ander 'publiek te ontkennen'. Als Gardiner dit niet deed zou hij 'worden gebrandmerkt als een leugenaar, een querulant, een labiel persoon die het er alleen maar om te doen zou zijn om zijn naam in de kranten te krijgen. Daarna zouden ze vertellen dat ik met valse papieren reisde, waarna misschien arrestatie zou volgen. Dat zou dan mogelijk zijn doordat ik inmiddels als volstrekt ongeloofwaardig zou zijn overkomen'. (VK, 24/4) Hier tekent Gardiner precies uit, wat er de volgende dagen gaat gebeuren. Gardiner krijgt een hele reeks misdaden achter zijn naam en wordt inderdaad als een 'labiele avonturier' afgeschilderd. De vraag is of dit imago dat Rietkerk over hem heeft opgehangen, in overeenstemming kan gebracht worden met het feit dat hij als een informant beschouwd werd door de BVD. Hoe kan je de informatie die doorgegeven wordt door een 'labiele avonturier' als juist inschatten? Rietkerk antwoordt dat men de achtergrond van Gardiner op voorhand niet heeft nagecheckt, 'omdat hij werd doorverwezen door de VS-ambassade'. Dit lijkt erg ongeloofwaardig voor een dienst die in het huidige computertijdperk er toch naar streeft over iedereen een uitgebreid dossier te verzamelen.

4. Ook het contact dat Gardiner heeft gehad met de VS-ambassade, waarna hij is doorverwezen naar de Binnelandse Veiligheidsdienst is in Rietkerks versie onjuist. Gardiner komt zagezegd op de ambassade aandraven met het verhaal dat actiegroepen op de hoogte waren van een lek in de beveiliging van de ambassade. Na een gesprek met Blackburn wordt hij doorverwezen naar de BVD. Het lijkt toch niet in de eerste plaats een onderwerp voor de BVD om te behandelen. Wat is de aard van dit doorverwijzen geweest? Is Gardiner door de ambassade bij de BVD geïntroduceerd, wat een bepaald contact veronderstelt tussen Gardiner en die ambassade? Of is Gardiner bij de BVD komen aandraven met die verwijzing? Op het ogenblik dat volgens Rietkerk de eerste contacten gelegd zijn tussen Gardiner en de BVD vertoefde de eerstgenoemde al een tweetal maanden in het kamp

en lijkt het geloofwaardig dat hij t.a.v. de BVD op dat ogenblik kon 'imponeren' met al. zijn informatie over het vredeskamp. Het verhaal van Rietkerk zit overigens mooi in mekaar: Gardiner komt bij de BVD aan met een aanbod om als tipgever-informant voor de BVD op te treden, en kan hierbij als referentie verwijzen naar het feit dat Blackburn van de VS-ambassade hem doorverwezen had naar deze inlichtingendienst. Het verhaal loopt mank op twee poten: ten eerste is het ongeloofwaardig dat de VS-ambassade, en dan nog iemand die instaat voor de veiligheid ervan, iemand zomaar zonder meer zal doorverwijzen naar een inlichtingendienst, zonder na te checken met wie te doen heeft. Wil Rietkerk een en ander verontschuldigen met verwijzing naar 'amateuristische trekjes' van de BVD, dan geldt dit argument niet voor een 'security officer', die Blackburn is, van een VS-ambassade. Ook lijkt het ongeloofwaardig dat de BVD een 'verwijzing' zonder meer vanwege de VS-ambassade als referentie aanvaardt.

In het interview met het Algemeen Dagblad, geciteerd in De Morgen van 20/5, stelt Gardiner nu dat hij jarenlang als tipgever gewerkt heeft voor het Amerikaanse regeringsbureau voor drugbestrijding (DEA). Hij heeft zelf jarenlang heroine, cocaine en hasj gesmokkeld, maar bij veroordelingen steeds strafvermindering bekomen na bemiddeling van DEA. De Morgen schrijft dat het deze Amerikaanse narcotica-agenten zijn die hem vorig jaar via de VS-ambassade in Den Haag in contact gebracht hebben met de Nederlandse veiligheidsdienst.

Ons lijkt het vast te staan dat Gardiner zich met VS-introductie bij de BVD heeft aangemeld. Diegene die introduceerde wist goed wat hij/zij deed.

5. Opvallend is hoe de rechtse en de linkse pers elk de gebeurde feiten in hun nadeel interpreteren. Het rechtse blad stelt: 'De VS en onrechtstreeks de NATO blijven met de modderspatten zitten. En dat precies twee weken voor in Nederland de langverwachte en zeer omstreden beslissing tot plaatsing van de NATO-raketten moet vallen. Wie heeft er dus belang bij dat het gevoelige klimaat precies nu wordt verstoord? Als begunstigden blijven per saldo alleen de tegenstanders van de NATO-raketten over.' (Topics, 23/5) Ook de rechtse krant Telegraaf stelt Gardiner continu voor als een 'avonturier', 'een cowboy'. Ook de linkerzijde, en niet in het minst de actievoerders van het vredeskamp, hebben steeds de nadruk gelegd op het feit dat Gardiner het kamp en de beweging wilde criminaliseren, wilde provoceren, groepen tegen mekaar uitspelen, individuen als infiltrant verdacht maken enz... De progressieve Belgische krant De Morgen neemt op 2/4 een tussenpositie in: 'Door de bekentenis van Gardiner had een kleine, maar belangrijke operatie

van de NATO-veiligheidsdienst gefaald. Gardiner is er niet in geslaagd om samen met de vliegtuigen ook het krediet van de Belgische en Nederlandse vredesbeweging in de lucht te blazen.'

Nochtans is een kijk op de uitkomst van Gardiners activiteiten wellicht een sleutel om enige duidelijkheid te verwerven in zijn figuur. Wie heeft hij pogen in het diskrediet te brengen? Wie heeft hij trachten schade toe te brengen? Vanuit deze vragen kan een antwoord worden gezocht naar de opdrachtgever. Aan de ene kant is het onmiskenbaar zo dat BVD (infiltreren in de vredesbeweging, medewerking of organisator van provokaties, tot zelfs een diefstal toe van vliegtuigmunitie op een militaire basis in een bevriend land) er aller bekaaidst uitkomt. In die zin is het des te opmerkelijker dat de advocaat van Gardiner, nadat deze zich had aangegeven bij de politie in Groningen, stelde dat 'Gardiner was teruggekomen om publiekelijk voor de rechtbank uit te doeken te doen dat hij in opdracht van de geheime dienst in het vredesaktiekamp heeft geïnfilteerd'. Zulks laat toe te veronderstellen dat er zich in de persoon van Gardiner, een heuse tijdbom bevindt in de gevangenis van Woensdrecht. (het laatst gesignaleerd) (VK, 15/6) In zijn laatste versie t.a.v. het Algemeen Dagblad herleidt Gardiner heel zijn activiteiten tot een opdracht vanwege de BVD...

Hier raken we een merkwaardige overeenkomst aan met de affaire-Westland New Post. (zie ons Dossier Westland New Post!) WNP is een fascistische groep van wie het bestaan in België in het najaar van 1983 ontdekt werd, en die zich hierna prompt zelf verantwoordelijk stelde voor de diefstal van geheime NATO-documenten op de generale staf van het Belgisch leger. Ook bracht WNP zelf aan het licht dat er belangrijke functionarissen van de Belgische Staatsveiligheid actief hadden meegewerkt met WNP. Het objectief van WNP was o.m. aan te tonen dat het 'transmissiecentrum' van de generale staf een zeef was, en dat de werking van de militaire veiligheidsdienst totaal onvoldoende was. Ook de staatsveiligheid werd aardig in diskrediet gebracht, en door de publikatie van deze NATO-documenten werd volgens WNP 'bewezen' dat deze inlichtingendienst geïnfilteerd is door de Russische geheime dienst KGB. Met name expert Walter De Bock herleidde de WNP-actie tot een poging van buitenlandse inlichtingendiensten als bv. CIA, om de eigen binnenlandse inlichtingendiensten in diskrediet te brengen, deze te ondermijnen, waardoor die buitenlandse diensten meer invloed en greep zouden krijgen in deze sektor.

Langs de andere kant moet worden toegegeven dat ook

de VS er heel bekaaid uitkomt, door de verhalen van Gardiner dat hij werkte voor het NSA, orders ontving van CIA-Field Officer Blackburn enz... De eerste indruk was ontegensprekelijk zo dat dit hele verhaal ten gunste zou spelen van de vredesbeweging, tegen het VS-diktaat dat hier raketten moeten worden opgesteld. Een keiharde VS-spion die wroeging krijgt omdat hij voor het eerst in contact komt met 'hele lieve mensen'. Kan er een mooier reclamespotje zijn voor de vredesbeweging? Op het eerste zicht kan je spreken van een Walraff-figuur die er de BVD en de VS-ambassade - want door alle partijen wordt erkend dat hij met beide contact heeft gehad - mooi heeft laten intuïmelen.

Toch zijn er een aantal feiten die in complete kontradiktie staan met deze hypothese. Waarom is met name Gardiner de sleutelfiguur in het vals beschuldigen van 2 Leuvenaars in de zaak van de gestolen vliegtuigmunitie? Waarom heeft Gardiner met name twee belangrijke akties in Woensdrecht laten uitlekken? Waarom weigert Gardiner achteraf met activisten (zie Bijlage 5) de zaak grondig uit te praten? Waarom al die kontradikties in de verklaringen die Gardiner aflegt aan de pers? Dat de vredesactivisten in Woensdrecht de grootste twijfels hebben t.a.v. de oprechtheid van Gardiners wroeging als motief voor zijn bekentenis, is in deze brochure een paar keren aan bod gekomen. (o.m. de timing van het verhaal, de contacten achteraf enz...) Waarom laat de politie en Justitie in Nederland Gardiner meer dan een maand ongemoeid, ondanks diens publieke bekentenissen inzake de diefstal van de munitie, valse paspoorten enz...? Waarom de vlucht in juni van Gardiner naar een Engels psychiatrisch ziekenhuis om er verpleegd te worden wegens geheugenverlies? Was hij er zich op dat ogenblik (evenals zijn opdrachtgevers) van bewust dat hij te ver gegaan was, en zocht hij naar een psychiatrische dekmantel om bepaalde verklaringen (werken voor NSA) ongeloofwaardig te maken en te kunnen herroepen? Via Gardiner heeft de BVD (en andere inlichtingendiensten) een zeer klare uitkijk gekregen op het reilen en zeilen van de vredesbeweging. Gardiner was er bv. in geslaagd zich via het kamp in Woensdrecht binnen te werken in nationale overlegorganen van de Nederlandse vredesbeweging. Diverse getuigenissen van aktiekampbewoners rond het reilen en zeilen van Gardiner wijzen er duidelijk op dat Gardiner in feite een continue ondervrager was van bekwaamheden (wie kan bommen maken e.d.) en intenties (wie wil een bom maken) van de vredesactivisten. Als het inderdaad zo is, dat

Gardiner inzage had in de persoonlijke dossiers die de BVD opmaakt over de vredesactivisten, dan is het bijna zeker te veronderstellen dat die dossiers zeer wel zullen zijn aangevuld geworden...

De ontreddering in het vredeskamp was achteraf erg groot. Paranoïa over mogelijke infiltranten is een gegeven dat zeer moeilijk te beheersen is, en heeft mede, na het vertrek van Gardiner, voor heel wat spanningen gezorgd. 'Het wordt nooit meer als voorheen', stelde een bewoonster van het kamp, en ook dat is op het credit van Gardiner toe te schrijven.

Totdaar een samenballing van essentiële gegevens rond Gardiner.

6. Zoals bekend heeft de Belgische justitie de uitlevering van Gardiner gevraagd om zijn 'medestanders bij de diefstal' op te sporen. De vredesbeweging in Nederland vreest terecht dat dit land zich hiermee al te gemakkelijk kan ontdoen, van de noodzaak die zich opdringt om een diepgaand onderzoek te voeren naar de rol die de BVD heeft gespeeld in o.m. het munitie-transport. Wie de georchestreerde campagne in Hfdst. 1 heeft gelezen, n.a.v. de opleiding en huiszoeking van en bij twee Leuvense anti-militaristen, kan zich na de uitlevering van Gardiner nog aan ergere dingen verwachten, indien deze figuur zich nog verder wil ledig houden met het vals beschuldigen van vredesactivisten. Het is een houding die niet anders kan begrepen worden, dan een onverholven diskrediteren van de Belgische vredesbeweging.

o o o o

Hoofdstuk 5: Infiltratie ruimer bekeken

Inleiding

Naar aanleiding van de Gardiner-affaire verschenen in de Nederlandse pers een aantal overzichten van recente infiltraties van BVD-mensen in de vredesbeweging. Rudi Van Meurs, bekend om zijn boek over de BVD, schreef in Vrij Nederland (12/5) volgend lijstje neer. 'In augustus vorig jaar benaderde de BVD het Amsterdamse IKV-lid W. Wiertsema met de bedoeling hem te werven als informant. Hij weigerde. Een paar weken geleden, op 13 april, ondernam de BVD weer een poging binnen te dringen in de vredesbeweging. Toen kreeg Logman in Zeist, decaan van de Rijksscholengemeenschap en actief in het plaatselijke vredesplatform, bezoek van een BVD-agent die volgens het door hem getoonde pasje van het ministerie van Binnenlandse Zaken Wim Aalders heette. Aalders vertelde dat de dienst Logman op het spoor was gekomen via een paspoortcontrole aan de Nederlandse grens. De grensbewaking (die in het KB over de BVD een belangrijke taak heeft als tipgever van de geheime dienst) had gesignaleerd dat in het paspoort veel visa stonden voor de DDR en dat was doorgegeven aan de BVD. Vandaar zijn komt. Op de vraag van Logman of iedereen die naar de DDR reist bezoek krijgt van de BVD zei Aalders: 'Nee, we houden alleen steekproeven onder rijksambtanaren, leraren, theologen en vredesactivisten.' Aalders was hevig geïnteresseerd in de contacten van Logman met de vredesbeweging in de DDR.

NRC-Handelsblad maakte op 3/5 gewag van een bericht in de Amerikaanse pers dat Reagan zou besloten hebben een team van 'intelligence experts' naar West-Europa te sturen om de vredesbewegingen gade te slaan. 'Een voorbeeld van infiltratie binnen de vredesbeweging buiten Nederland speelde zich in juni 1983 af toen bij het bezoek van de Amerikaanse vice-president Bush aan Krefeld in West-Duitsland ernstige botsingen plaatsvonden en Bush' auto met stenen werd bekogeld. Vorige week bleek voor de rechtbank in Krefeld dat deze rellen deels veroorzaakt waren door een agent-provocateur van de Westberlijnse veiligheidspolitie die een politiemann had neergeslagen om de vredesbeweging in diskrediet te brengen.

Hiernavolgend een drietal teksten die een en ander

verder toelichten. Er is het gesprek met 2 leden van het Anti-Militaristisch Onderzoekskomitee uit Utrecht over de bemoeienissen van de BVD met de vredesbeweging in Nederland. Naar wat is de BVD zoal op zoek? Is de BVD enkel geïnteresseerd in de radicalere groepen in het spectrum van de vredesbeweging? Op welke schaal wordt er afgeluis- terd in Nederland? Is er controle op hetgeen de BVD allemaal uitspookt? In het tweede artikel wordt infiltratie in België aan de orde gesteld. In dit artikel vind je informatie over pas geopende politie-archieven van 100 jaar geleden. Infiltratie is de jongste jaren vooral in de belangstelling gekomen in drugdossiers (de zaak-François), de affaire Westland New Post, infiltratie van fascistische elemen- ten in progressieve organisaties... In het derde artikel beschrijft de Nederlandse anti-militaristische actiegroep Onkruid zeer uitgebreid het verhaal van een ontdekte infiltrant in hun midden. In tegen- stelling tot de professionele infiltrant die Gardiner is, blijkt Arnold uit het Onkruidverhaal iemand te zijn met veel psycho-sociale problemen, en waar BVD- lui als een soort vaderfiguur opduiken t.a.v. iemand, die zij van tevoren zeer goed blijken te kennen...

o o o o

Bijlage 6 : Gesprek met het Anti-Militaristisch Onderzoekskollektief Utrecht (AMOK)

Begin juni van dit jaar werd volgend gesprek uitgezonden via de VARA op Hilversum-3, waarin twee leden van het Anti-Militaristisch Onderzoekskollektief (AMOK) uit Utrecht werd gevraagd de activiteiten van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) t.a.v. de Nederlandse vredesbeweging naar aanleiding van het geval-Gardiner toe te lichten.

AMOK: Wij hebben een inventarisatie gemaakt van bemoeienissen van de BVD met de vredesbeweging sinds de zomer van 1981, en komen tot een aantal van 21 gevallen die bekend raakten. Hieruit blijkt vooreerst dat de BVD of aanverwante inlichtingendiensten zich niet alleen bezighoudt met de radikale delen van de vredesbeweging, maar evenzeer met het IKV e.d. In mei 1983 werd een zeer actieve IKV'er door de BVD benaderd voor inlichtingen en deze zei toenadering te zoeken op aanduiding van een ander IKV-lid. In Veenhuizen, waar anti-militaristen een bunkercomplex wilden bezetten, werden 4 mensen uit de voorbereidingsgroep op één dag bezocht door BVD-lui. Het betrof hier intimidatie vooraf. Alle vier kregen ze te horen, dat aktievoeren volgens de BVD prima past in een democratie, maar dat deze aktie te ver zou gaan. Ook t.a.v. de soldatenbeweging en meer specifiek t.a.v. militairen die willen gaan demonstreren voor de vrede is reeds herhaaldelijk gebleken dat de BVD op zoek gaat naar namen. Bij de laatste vredesdemonstratie op 21/11 is gebleken dat via Willem Fles, rechtstreeks geïnfiltrerd werd in de voorbereidingsgroep. Eén van de initiatiefnemers van het Landelijk Overleg Non-Koöperatie (LONK) werd begin van dit jaar door de BVD opgebeld, omdat deze geïnteresseerd bleek te zijn in een discussie die daar op dat ogenblik plaatsvond. Het betrof een figuur die een centrale positie innam in een buitengewoon belangrijke discussie. In het LONK was namelijk een werkgroepje gevormd om te bekijken of het LONK niet beter als een zelfstandige organisatie naast het overkoepelende Comité Kruisraketten Nee zou gaan functioneren. Moest het LONK geen radikale poot worden los van het KKN, een bundeling als het ware van de radikalere kernen van afdelingen uit IKV e.d. Het ogenblik dat men deze figuur hiervoor kontakteert wijst erop dat de BVD zeer goed ingelicht is.

VRAAG: Met welk doel verricht de BVD deze activiteiten? De vredesbeweging is toch zo openbaar als maar zijn kan.

AMOK: Zelfs binnen het IKV is het zeer interessant om informatie te verzamelen door krantjes te lezen of zelfs te infiltreren. Men wil immers op de hoogte zijn van

gevoerde discussies. Het is immers een belangrijk gegeven voor de regering om te weten, hoe de vredesbeweging denkt, hoe gereageerd gaat worden op bepaalde manoeuvres van het kabinet. Als bv. het LONK zich afscheidt en bepaalde groepen zich gaan radikaliseren is dat een ander belangrijk gegeven.

VRAAG: Wat te denken van het provokatie-element in de akties van Gardiner?

AMOK: Gardiner heeft heelwat mensen aangespoord om met hem hardere akties te gaan. O.a. moest er bv. op 1 mei een vliegtuig worden opgeblazen. Ik neem aan dat de BVD wel best wist wat ze met Gardiner aan het doen waren. Het is een zeer duidelijke poging om de vredesbeweging in een verkeerd daglicht te stellen, en rechtse kranten als de Telegraaf staan te springen om dit soort dingen uit te buiten. De BVD wilde dus blijkbaar aantonen dat het in de vredesbeweging er veel radikaler aan toegaat dan dat naar buiten toe overkomt. Het wantrouwen tegen Gardiner is trouwens in de maand maart steeds maar gegroeid omdat hij steeds opnieuw verdergaande akties wilde voeren, dan dat de beweging wilde of überhaupt ooit zal willen. Hij wou iedere keer een stap verder zetten dan de beweging zelf.

VRAAG: Ik vind het eigenlijk toch wel wat naïef van de BVD om mensen zomaar op te bellen en te vragen voor inlichtingen. Stel dat ze mij zouden opbellen voor inlichtingen door te zenden over de VARA, dan zou ik toch wel weten wat te doen.

AMOK: Infiltraties of pogingen om infiltranten te werven lukken soms, omdat men mensen vindt die in een labiele sociale en psychologische positie verkeren. Het gebeurt zelfs dat zo'n BVD-agent als een vaderfiguur gaat opereren t.a.v. zo'n jongen of meisje die aan de rand van de beweging opereert en grote problemen heeft. In die gevallen spelen factoren als geld, vaderlandsliefde nauwelijks een rol. In Onkruid was dat vorig jaar heel duidelijk het geval met zo'n infiltrant.

VRAAG: Veel mensen hebben echter de indruk dat de BVD zo ontzettend amateuristisch werkt. Als ze al wat doen, dan lekt het zo weer uit.

AMOK: Je kan je afvragen in hoeverre dat dat weer geen opgebouwd imago is, met name dat men een aantal van die akties bewust laat uitlekken, in de hoop dat iedereen de BVD ongevaarlijk gaat vinden. Als iedereen denkt dat je een BVD'er kan herkennen aan zijn vergrootglas en gleufhoed dan zal niemand hem kunnen vinden.

VRAAG: Wat te denken van die aktiegroepen die het gevoel hebben dat ze permanent gevolgd worden, dat elke hoek en elke telefoon bespied of afgeluisterd wordt?

AMOK: Dat is natuurlijk ook verkeerd, omdat de BVD daarmee op een andere manier precies hetzelfde resultaat verkrijgt. In plaats dat ze de linkse beweging lam slaagt met informatie bekomen door infiltratie of af luisteren, wordt die beweging lam geslagen doordat iedereen van mekaar denkt dat ie een infiltrant is. Als je iemand binnen zo'n groep verdenkt van infiltratie is dit duidelijk een zaak, die je niet direkt alle kanten moet gaan uitroepen, maar bv. eens eerst rustig bespreken met iemand die je wel vertrouwt.

VRAAG: Velen denken dat ze afgeluisterd worden. Is dat waar?

AMOK: Ik denk dat dat tot op zekere hoogte klopt. Je hebt simpel gesteld twee af luistermethodes in Nederland, de politieke en de criminele. De politieke is de meest bekende. Een inlichtingendienst moet hiervoor de handtekening hebben van drie ministers. Die toelating is tijdgebonden en inderdaad strak geregeld. Af luisteren om criminele redenen daarentegen is zeer soepel geregeld. In de zaak van de ontvoering van Heineken hebben we bv. duidelijk kunnen zien dat de plaatselijke politie-kommissaris in overleg met de directeur van het lokale telefoondistrict een en ander gemakkelijk kan regelen. Verdacht worden van criminele activiteiten is trouwens een zeer rekbaar begrip. Minister van Binnenlandse Zaken Rietkerk heeft in het geval van Gardiner bv. duidelijk aangegeven hoe je het politieke en het criminele makkelijk aan mekaar kan breien. Rietkerk hield m.n. staande dat Gardiner niet in de vredesbeweging gefiltreerd was, maar in een groep die mogelijk criminele of strafbare handelingen ging verrichten. In het laatste geval heeft deze groep niets met de vredesbeweging te maken, en dat maakt mogelijk dat die soepele af luisterprocedure kan gebezigd worden. Het is trouwens niet alleen via de telefoon dat er kan afgeluisterd worden. Op advies van Gardiner heeft men in het pand, waar regelmatig de voorbereidingsvergaderingen plaatsvonden voor de harde akties in Woensdrecht, af luisterapparaat geplaatst. De microfoon met zender is ontdekt, nadat een bedrijf dat o.m. met micro-elektronika werkt en een paar panden verder gelegen was, op zoek was gegaan naar een klandestiene zender omdat hun apparaat gestoord werd.

VRAAG: Wie controleert de BVD ofdat zij inzake af luisteren e.d. juist handelt? Wie krijgt een overzicht van de totale praktijk inzake af luisteren, bespieden e.d.?

AMOK: Er is op papier een kommissie werkzaam in de Tweede Kamer, waar o.m. de vier fractievoorzitters van de grootste partijen in vertegenwoordigd zitten. We kunnen ons niet van de indruk ontdoen dat die mensen daar voor het lapje gehouden worden en dat men in die kommissie informatie ontvang waar de scherpe kantjes van afgehaald zijn. Wie controleert of de informatie die men ontvangt vanwege de BVD wel juist is? De enige controle van buitenaf zijn groepen zoals wij, die informatie inventariseren en daarna maximale publiciteit eraan pogen te geven. Ik ben er trouwens van overtuigd dat onthulling via een goede publiciteitskampagne een veel efficiënter wapen is om de BVD binnen de perken te houden, dan die zogenaamde parlementaire controle.

o o o o

INFILTRATIE

1984 in België

En van de meest beklemmende aspecten in de 1984-wereld van Orwell is dat zowat iedereen een potentiële tipgever kan zijn voor Big Brother, die je aangeeft bij het minste onraad. Hierna zal je des nachts plots verdwijnen en vervolgens 'gevapouriseerd' worden. Dit laatste betekent dat je geschrapt wordt uit alle bestaande papieren, en aldus nooit bestaan hebt. "Je ergste vijand", zo overwoog Winston, "was je eigen zenuwstelsel. Ten alle tijde kon de spanning in je binnenste zich zo licht omzetten in een of ander waarneembaar symptoom. Het schrikbare er van was, dat deze beweging zeer wel onbewust kon zijn. Het meest gevaarlijke van alles was om in je slaap te praten. Er bestond, voor zover hij het kon zien, geen middel om dat te verhinderen" (1).

De persoon bij wie Winston (Orwell's tragische held) een kamer huurt blijkt een voornamelijk post te bekleden bij de Dunkpolitie (een geheime politiedienst), en O'Brien, met wie Winston een vertrouwensrelatie heeft, zal achteraf zijn folteraar worden, die tot in zijn diepste binnenste zal ingrijpen. O'Brien stelt 'toen zij nog vrienden waren' zelfs een daad van provokatie, door aan Winston het beruchte verboden boek van Goldstein te overhandigen, waarvan het bezit alleen al uiterst strafbaar is.

Goldstein is immers de grote vijand van de Partij, naar wie alle agressie gekatapulteerd wordt, en die als verklaring wordt naar voren geschoven, voor alles wat er misgaat.

In deel 3 van onze reeks "1984 in België" nu een onderwerp, dat in diverse organisaties taboe is, omdat het zo uitermate bedreigend is voor het vertrouwen tussen de leden: infiltratie en provokatie vanwege politiediensten en extreem-rechtse militieën.

Kommandant François

De term 'infiltratie' is recent in het nieuws gekomen met de processen tegen rijkswachtcommandant François, op beschuldiging dat infiltranten vanuit twee politiediensten actief hadden meegewerkt in het drugmilieu, ten eigen geldgevin.

Het betrof hier drugspeurders van het Nationaal Drugbureau van de Rijkswacht en het Bureau voor Kriminele Informatie van de Gerechtelijke Politie, waarvan heel wat leden om die reden werden veroordeeld.

Een tweede infiltratieschandaal werd bekend gemaakt door leden van de fascistische groep Westland New Post (ex Front de la Jeunesse), die zelf de activiteiten naar buiten brachten van een hoofdcommissaris van de Belgische Staatsveiligheid namelijk Smets in hun groep. Smets zou met name lessen gedoceerd hebben aan WNP-militanten inzake infiltreren in linkse groepen, alsmede schaduwpraktijken. Ook zou Smets een vrij hoge post bekleed hebben binnen WNP.

Specialisten terzake, zoals Walter De Bock, stellen hierbij echter dat men vanuit WNP Smets heeft willen liquideren, omdat hij binnen de Staatsveiligheid teveel rapporteerde.

Politie-archieven mogen na 100 jaar geopend worden, als de informatie niet meer relevant is voor de nakomelingen. De historicus Herre is die politie-archieven van honderd jaar terug gaan nakijken en heeft in het Mechelse anarchistisch blad De Zwarte Weduwe over deze onthutsende ontdekkingen een en ander neergeschreven (2).

"Voor Brussel is de informatie overdominerend. Tientallen kisten met verslagen van vergaderingen, samenkomsten en schaduwwerk, ledenlijsten, affiches, pamfletten, kranten, individuele dossiers, te veel om op te noemen. Alles werd mooi opgeschreven en men hield dossiers per groepering en per persoon bij. De klemtoon lag op anarchisten, revolutionairen en socialisten". In het jaar 1879 worden de activiteiten van een bepaalde verklikker gevolgd, die steeds zijn brieven met een X ondertekent. "Hij moet heel lang in deze kringen vertoef hebben, omdat men hem totaal

vertrouwde: hij zat zelfs in een geheim comité dat tot doel had juist verklikkers op te sporen".

"De verklikking was totaal. Van elke groep, hoe klein ook, al waren ze maar met vijf, kan je regelmatig verslagen van bijeenkomsten vinden. Ze was ook efficiënt, als preventieve controle, om bij onregelmatigheden snel te kunnen optreden", aldus Herre.

Dit wordt duidelijk als op 25 februari 1883 op het platteland per ongeluk een bom afgaat en een Brussels anarchist zwaar gewond wordt. Onmiddellijk worden alle infiltratie-verslagen doorgenomen, en al de foto's van de gevaarlijkste anarchist worden door de administrateur van de Staatsveiligheid opgevraagd. Na een relatief korte tijd dient men te besluiten dat er in deze kringen geen sprake is van het plegen van aanslagen...

Politie-infiltranten

Het thema van de infiltranten, die erop uit zijn om te provoceren en aldus een repressief overheidsingrijpen mogelijk en 'aanvaardbaar' maken, komt meermalen terug in de geschiedenis van de arbeidersbeweging. In het boek van L.P. Boon 'Pieter Daens', kan men volgend verhaal lezen van een betoger tijdens de Algemene Staking van 1902.

"Maar aan de wijk Het Slot stilhoudend... werden door onze mensen vijf mannen ontdekt, met schieve petten op het hoofd en in haveloze kledij, die men als gendarmen herkende. Ze werden meteen vastgegrepen... en op mijn voorstel aan de politie overgeleverd... In de loop van de dag liep men echter in Leuven helaas wel in de val: door de geplande agitatie van vermomde gendarmen kon dan in de manifesterende massa geschoten worden: zes doden en zeventien gewonden" (3).

Het verhaal van 'Bommi Baumann' over de Duitse 2de juni-beweging, die in het begin van de zeventiger jaren in West-Duitsland het gebruik van geweld niet schuwde, kent ook een politie-infiltrant nl. Urbach, die de Beweging voor het eerst van Bommen voorziet. "Urbach had ons al eerder van wapens voorzien, dat betekent dat de Verfassungsschutz (een soort Staatsveiligheid) de wapens leverde

waarmee agenten overmoep werden geschoten. Zo is de situatie in Duitsland. Behoorlijk verwarrend. Eigenlijk doorzagen we het niet meer, we hadden niet meer in de gaten, dat we een stelletje marionetten in het raderwerk waren. Als ze ons zelf de wapens in de hand gaven, dan hebben ze er een groot belang bij, dat die ook worden gebruikt", aldus Boni (4).

Kursus 'Openbare Orde'

In de cursus 'Openbare Orde', die gedoceerd wordt aan de rijkswachtsschool te Etterbeek, en die dateert van 1974, staat o.m. te lezen dat "elke Brigadecommandant in overleg met zijn personeel een net van informateurs uitwerkt". Zo beschikt de rijkswacht over meer dan 400 brigades die het ganse grondgebied omvatten, met daarrond een net van informateurs (niet-rijkswachters). Met informateurs worden bedoeld kennissen, leden van de familie van één of ander rijkswachter, gepensioneerde rijkswachter, militairen, functionarissen, onderwijzend personeel, journalisten..., die belangloos meewerken.

Daarnaast beschikt de BOB over geldmiddelen om een net van 'indikateurs' aan te leggen. Deze mogen enkel door de BOB gekontakteerd worden, en het betreft 'doorgaans personen die zelf aan de voorbereiding van zekere demonstraties hebben meegewerkt, en slechts informatie zullen aanbrengen in de mate ze hieruit persoonlijk voordeel halen" (5).

Onthullingen in dit verband kwamen er de jongste jaren vooral uit Nederland. Op woensdag 18 november werd op de VPRO, in het programma BGTV, een opname met een verborgen kamera getoond, van een gesprek tussen een agent van de BVD (Binnenlandse Veiligheidsdienst), m.n. Loek Overga en een student gedragswetenschappen, nl. Paul. De eerste verzocht de tweede te infiltreren in de Nederlandse Communistische Partij, de CPN. Letterlijk stelt Overga (uitgezonden op de VPRO): 'De CPN wil dingen veranderen die mij niet aanstaan, en waarvan ik mag aannemen dat die de meeste mensen niet aanstaan anders hadden ze wel meer kamerzetsels. Daarom doen wij dit soort dingen" (6).

Het blad van Onkruid in Nederland, de Schoffel, wijdt in haar nummer van januari 1982, 12 blz. aan de ontdekking van een BVD-spion in hun midden. Arnold blijkt een marginaal iemand te zijn, met heel wat problemen. De BVD-agenten zijn van al zijn problemen perfect op de hoogte en spelen er wonderbaarlijk op in. Ze bieden hem werk aan. Hij kan ten alle tijde bij hen terecht voor dingen uit te praten. Arnold krijgt de mogelijkheid geboden iets 'waardevol's te doen, iets waar hij al een tijd naar uitgekeken heeft. Het blad schetst het contact tussen de BVD en Arnold als een 'therapie-relatie'...

Ook uit andere verhalen die de Schoffel kent leidt men af, dat de BVD veelal mensen uitpikt die in een ellendige situatie verkeren, en hier vervolgens haarfijn op inpikken. "Het is rondout misdadig om de psychische en sociale nood van mensen uit te buiten zoals de klootzakken bij Arnold gedaan hebben", steit de Schoffel (7).

Paul Latinus

De feiten die in België de jongste jaren in dit verband bekend zijn geraakt, hebben bijna allen betrekking op infiltratie van extreem-rechtse figuren in progressieve milieus, en dit ten behoeve van eigen plannen of ten dienste van Belgische politiediensten. Naar aanleiding van het dossier Westland New Post moest Minister van Justitie Gol, toegeven dat leden van WNP als informanten zijn opgetreden voor de Staatsveiligheid.

Een naam die hierbij nogal geregeld opduikt is deze van Paul Latinus. Binnen het Front de la Jeunesse zette deze figuur, die als de topfiguur van WNP beschouwd wordt en naar zijn zeggen ook voor de Staatsveiligheid werkt, een inlichtingendienst op, die informatie verzamelde met betrekking tot progressieve groepen. Zelf infiltreerde hij in maart 1979 in Amis de la Terre, en in februari 1980 werd hij tot voorzitter van Infor-Jeunes in Woluwe benoemd. Doordat hij sinds oktober 1978 als BTK-er in het regionale bureau van de RVA te Brussel belandde, kon hij onder het mom van beloftes inzake BTK-projecten infiltreren in diverse progressieve organisaties. Het was het weekblad Pour dat dit op 15 januari 1981 bekendmaakte, waarna deze figuur ijlings verdween... (8)

In 1982 maakt het weekblad van de

PVDA 'Solidair' de infiltratie bekend van een aantal fascistische in diverse Brusselse organisaties, zoals het Afghanistan-komitee, de PVDA, Vereniging België-China enz... De namen van een 15-tal leden van de infiltratie-organisatie APON-MSP worden afgedrukt. Het APON-MSP blijkt een afscheuring te zijn van het Front de la Jeunesse en is Solidair wordt geciteerd uit een intern MSP-rapport.

Hieruit blijkt dat de genoemde groep er op amper drie jaar tijd in geslaagd is, door te dringen in tal van organisaties via het uitzetten van zijn leden: in vier politieke partijen, meerdere politieke weekbladen, een vrije zender, in twee politieke jongerenorganisaties, een studentenorganisatie, twee vredesorganisaties en verschillende Brusselse komitees.

De bedoeling van de infiltratie lijkt volgens de interne documenten te zijn, dat men de spanningen in de staat maximaal wenst aan te wakkeren. Hierdoor zullen er openingen vrijkomen, waarlangs het fascisme een kans maakt. Daarom heeft het MSP een doctrine uitgewerkt die "maximaal gericht is op het uitspelen van de separatistische kaart, zoals het VMO, de 'vrienden van het MSP', die op identieke manier uitvoert langs de andere zijde van de taaigrens" (9).

paranoïa

Infiltratie is een gegeven dat erg moeilijk te hanteren is binnen een groep, en al vlug leidt tot paranoïa, en het verdenken van mensen, met wie men het om andere redenen aan de stok heeft. Even nog de raad geven, die Herre meergeeft aan het einde van zijn artikel: "Bij deze gelegenheid stel je jezelf onmiddellijk de vraag: *Wat kan ik hier tegen doen?* Het antwoord is kort, en misschien wel pijnlijk, *vrijwel niets*. Politieke fichering is een feit. Uiteindelijk betreft het slechts een hoop gegevens. Niets meer! Sluit jezelf niet op in wantrouwen. Groepeer je rond een bepaald aktiepunt. Bepaal je strategie en voer ze uit. Enkel de aktie telt. Of de Staatsveiligheid er al of niet van weet is minder belangrijk. Als ze maar gebeurt".

Luc Vanheerentals

(1) G. Orwell, 1984, Arbeiderspers, Amsterdam, p. 55.

(2) Herre, *Politie-infiltratie, een mythe?*, Zwarte Weduwe, februari 1983, p. 6.

(3) gecit. in *Wat zoude ge zonder 't werkvolk zijn?*, Kritik, Leuven, p. 53.

(4) Bommi Baumann, *Hoe het allemaal begon*, Landshoff, Amsterdam, 1976, p. 101.

(5) gecit. in *Het labyrint. Private militieën en politievecten doorgelicht*, 1982, SEVI, Brussel, p. 191.

(6) gecit. in VPRO-gids, 21 november 1981.

(7) gecit. in *de Schoffel*, nr 7, januari 1982 (Nijmegen).

(8) gecit. in *Extreem-rechts en de Staat*, in bijdrage van Serge Dumont, p. 151, EPO, Antwerpen, 1983.

(9) *Solidair*, 19 en 26 mei 1982.

'n Spion in ons midden

'n Paar weken geleden krijgen we een levensgrote verrassing, of beter gezegd een ijskoude douche te verwerken op de wekelijkse vergadering van het Antimilitaristies Bureau. Iemand vertelt, dat hij al de tijd dat hij actief was binnen het AMB (gelukkig maar een paar maanden, maar toch...) als politespion bij ons gefunktioneerd heeft. Zo'n mededeling, of noem het maar 'bekentenis', komt als een donderslag bij heldere hemel. Iedereen is verbijsterd, maar ook goed link. We hebben allemaal zo vaak de verhalen gehoord over politie-infiltranten in aktiegroepen, provokateurs, e.d., zelf'ervaringen opgedaan met stillen bij demonstraties of ontruiming, maar nu ervaren we het aan de lijve, dat iemand binnen onze eigen club ons bespioneerd heeft. De vijand in eigen huis, zo kun je het wel noemen. De hele gebeurtenis heeft ons sindsdien aardig in beslag genomen. Het is de belangrijkste reden om een groot deel van deze Schoffel te wijden aan inlichtingendiensten, ontwikkelingen daarin, het steeds meer verrijnde net van informatieverzameling door staatsdiensten over 'subversieve' personen en groepen. Elders in deze Schoffel kun je daarover meer lezen. In dit artikel willen we ons beperken tot het eigenlijke verhaal over Arnold, de jongen die bij ons als politespion infiltreerde. Het is niet zo maar een verhaal over één specifiek iemand, want het maakt ook duidelijk hoe subtiel en uitgekend de politie en inlichtingendiensten mensen selecteren en (psychologisch) uitbuiten om voor hen als infiltrant op te treden.

In het eerste deel van dit artikel willen we een beetje uiteenzetten, hoe Arnold bij het AMB kwam en wat zijn motivatie was om te spioneren. Vervolgens proberen we wat meer algemene konklusies, naar aanleiding van dit specifieke spionage-verhaal, te schetsen.

Halverwege september 1981 kwam Arnold 'n keer naar het bureau (de ruimte van het AMB). Er volgden een aantal gesprekken, aanvankelijk met één van ons, later ook met anderen. Gesprekken, die soms een heel persoonlijk karakter hadden en waarin Arnold min of meer uitvoerig over zichzelf, zijn jeugd, zijn opvoeding, zijn diensttijd e.d. vertelde. De 'binnenkomst' van Arnold in het AMB was normaal en vanuit zijn dienstervaringen ('n klote tijd voor hem) ook heel begrijpelijk.

Afijn, het een en ander resulteerde erin, dat hij mee ging draaien in een aantal activiteiten van het AMB. Zijn plaats daarin was niet altijd even duidelijk, maar dat vormde voor niemand van ons een probleem, evenmin als het 'n speciale achterdocht naar hem toe wekte. Hij maakte een aardige, maar ook verlegen en onzekere indruk. 'n Indruk, die (achteraf) gezien Arnold's persoonlijkheid, ook wel klopte en niet doelbewust 'gespeeld' of gesimuleerd was. 'n Indruk, die -zoals later blijkt- heel nauw samenhang met zijn eigen verleden en zijn huidige leven. Omdat zijn werk als politespion niet los daarvan gezien kan worden, is het nodig om eerst wat dieper op Arnold's eigen achtergrond in te gaan. Daarbij baseren we ons op wat hij zelf tegen ons verteld heeft en op eigen 'rekonstrukties'.

DE VOORGESCHIEDENIS

Arnold is opgegroeid in een klein dorp in de buurt van Nijmegen. Hij heeft volgens eigen zeggen een streng-katholieke en autoritaire opvoeding genoten. Ook de scholen,

die hij bezocht heeft (vooral dan de LTS) waren uit hetzelfde streng-autoritaire hout gesneden.

't Was dan ook vanzelfsprekend dat Arnold op zijn 18-de kritiekloos het leger inging, toen hij op moest komen voor zijn 'nummer'. Hij kwam terecht bij de luchtmacht. Zijn opleiding kreeg hij op de LIMOS (Luchtmacht-opleidingskazerne) in Nijmegen, daarna volgde hij een vervolgopleiding op de luchtmachtbasis Twente. Vervolgens werd hij overgeplaatst naar een luchtmachtbasis in West-Duitsland, waar hij onder meer belast werd met het bewaken van HAWK-raketten, een bezigheid waarmee hij zich bepaald niet gelukkig voelde.

In het algemeen botste hij voortdurend tegen het militaire systeem. Hij vond het leger maar klote, kon er nauwelijks in functioneren. Hij merkte dat er geen aandacht voor hem was, dat hij slechts één nummer uit de vele was. Deze problemen plus problemen van meer persoonlijke aard (de dood van zijn vader) liepen op gegeven ogenblik zo hoog op, dat Arnold onder speciale behandeling van een legerpsycholoog kwam te staan. Als gevolg van het een en ander -en zijn moeilijke inzetbaarheid in het leger- werd hij op gegeven moment weer overgeplaatst van Duitsland naar de LIMOS-kazerne (het is zeer ongebruikelijk dat iemand teruggeplaatst wordt naar zijn opleidingskazerne). Dat Arnold wel een heel speciale behandeling ontving, blijkt o.m. uit het

feit, dat het hem af en toe werd toegestaan voor kortere of langere perioden thuis te blijven, terwijl hij eigenlijk op de kazerne behoorde te zijn. Tot zijn ontslag uit militaire dienst (september 1980) bleef Arnold op de LIMOS-kazerne. Daarna ging hij in Nijmegen wonen. Hij slaagde erin vrijwel meteen werk te vinden, maar dat beviel 'm niet erg en hij nam ontslag. Het resultaat: een strafuitkering voor zeven maanden. Dat beschouwde Arnold als een vernedering: hij had toch blijk gegeven van goede wil, maar het werken lukte niet en bovendien werd ie voor zijn ontslag nog eens extra gestraft. Toch besloot hij de hele periode van zijn strafuitkering 'uit te zitten', want op die manier laat hij zich niet pakken. Ondanks de werkloosheid en de strafuitkering ging het in deze periode relatief goed met hem. In de tijd dat zijn strafuitkering ten einde liep, zocht en vond hij weer nieuw werk - ditmaal op een scheepswerf in Deest-. Toch ontstonden er weer nieuwe problemen: in de persoonlijke sfeer (de relatie met de vriendin met wie hij samenwoonde, liep stuk), in zijn woonsituatie. Deze problemen werkten weer door in zijn werk. Dit resulteerde erin dat hij nog in zijn proeftijd ontslagen werd (maar dan is hij inmiddels al benaderd door de politie...).

Alles bij elkaar komt er een beeld tevoorschijn van iemand, die voortdurend heen en weer geslingerd wordt tussen wat hij wil en wat hij in de samenleving ervaart, de kansen die hij niet krijgt. Hij wil graag iets betekenen voor anderen, voor de samenleving -hij wil vooral waardering

kenen-, maar weet niet hoe hij dat kan bereiken. Bovendien ondervindt hij telkens tegenwerking in zijn streven naar een in zijn ogen zinvolle maatschappelijke positie (klote werk, werkloosheid, ontslag, strafuitkering). Alles loopt in maart-april 1981 zo hoog op, dat Arnold zich hulpeloos, nutteloos en hopeloos alleen gaat voelen.

EEN POLITIESPION KWAM EN GING...

Uitgerekend in deze tijd, vlak voor zijn ontslag en als hij in de allergrootste moeilijkheden zit, wordt Arnold 'benaderd' door de politie: twee mensen, die zich uitgeven voor politie-agenten, komen bij hem langs. Dat men hem juist nu weet te vinden, is te opvallend om aan het toeval te wijten. Maar hoe de lijnen precies lopen, hoe men Arnold heeft weten te vinden als potentiële infiltrant, is onduidelijk. Dat is ook iets wat hij zelf niet weet, omdat het hem hoewel hij er wel naar gevraagd heeft niet wordt verteld. Eén mogelijkheid is dat politie- en inlichtingendiensten vanuit het leger (militaire inlichtingendiensten, e.d.) gewezen zijn op het mogelijk 'nut' van Arnold. Maar het is ook goed denkbaar, dat de lijnen waarlangs men Arnold achterhaald heeft heel andere geweest zijn.

In ieder geval zijn politie- en inlichtingendiensten op de hoogte van de toestand, waarin Arnold verkeert, en juist dan komen ze op de proppen. De benadering is héél subtiel en geraffineerd, en speelt precies in op wat Arnold wil: iets 'zinnigs' doen. De politiemensen (hoogstwaarschijnlijk ook agenten van de BVD) bieden hem dan ook in eerste instantie werk (als politespion) aan. Wat voor Arnold evenzeer heel belangrijk is, doen ze ook: ze willen hem ook helpen bij zijn problemen. Hij kan te allen tijde bij hen daarvoor terecht (gewoonlijk gaat dat telefonies). Op die manier ontstaat als het ware een 'therapie'-relatie tussen hem en zijn kontaktpersonen. Dat is een heel essentieel element in Arnold's latere infiltrantenwerk en zijn motivatie daartoe: de politie helpt hem uit de stront, ze helpen hem (goddomme) weer 'op het goede pad', zo ervaart hij dat. Er wordt zelfs gesuggereerd, dat hij zich niet druk hoeft te maken over zijn uitkering, sollicitatieplicht, e.d., voor het geval hij weer werkloos zou worden! Zoals we net al zeiden, gebeurt dat ook een week na zijn eerste politiekontakt: hij wordt ontslagen, iets waarmee hij nu gezien zijn nieuwe 'baantje' niet zoveel moeite heeft. Hij vindt het verzoek van de politie (om te gaan spioneren) prima. Niet alleen biedt de politie hem 'daadwerkelijke' hulp aan, maar ook krijgt hij de kans zich waar te

samenleving. Daardoor krijgt hij weer meer zelfvertrouwen. Dat is echter niet de enige reden voor hem om politie-infiltrant te worden. Het soort werk sluit ook goed aan bij ideeën, die Arnold heeft over 'zinvol' werk: al langer leeft hij hem de wens om ooit wijkagent -een 'rustig en verantwoord' baantje- te worden. En langs deze weg zou dat wel eens kunnen lukken. 'n Dergelijke verwachting is overigens tekenend voor Arnold's nefeiteit -een nefeiteit die voortdurend en konsekwent misbruikt zal worden door zijn kontaktpersonen bij de politie-, want zijn vooropleiding is onvoldoende om ooit agent te kunnen worden. Politiek gezien heeft Arnold al helemaal geen moeite met 'infiltreren' voor de politie. Van politiek zegt hij geen verstand te hebben. Hij vindt zichzelf links noch rechts. Hij vindt dat beide kanten evenveel gelijk als ongelijk hebben. Daarom kan hij ook niet kiezen uit 'links' en 'rechts'...

De eerste maanden, nadat het contact gelegd is, hoeft Arnold alleen maar hier en daar rond te kijken (het gaat om de periode mei-eind augustus). Hij begint dan ook regelmatig te verschijnen in een kafee, waar veel mensen uit de Nijmeegse aktiewereld komen en waar hij af en toe met mensen over zich zelf kletst. Daarnaast komt hij soms ook in een linkse boekhandel wat hij wat literatuur over kraken, antimilitarisme e.d. doorleest of koopt. Op die manier maakt hij zich enigszins bekend in de aktiewereld.

Deze 'binnenkomst' gebeurt volgens instructie. Juist in deze beginperiode heeft Arnold uitgebreid en intensief contact met zijn kontaktpersonen, waarbij de kontakten voortdurend op twee benen hinken: enerzijds praat hij met hen over zijn problemen, anderzijds ontvangt hij allerlei instructies voor zijn latere spionagewerk (op wie en wat hij moet gaan letten). Zelf zal Arnold later zeggen door zijn kontaktpersonen 'afgericht' te zijn voor de dingen die hij zou gaan doen. De karakter zijn vaak telefonies, maar ook vinden er regelmatig ontmoeting tussen hem en zijn kontaktpersonen plaats.

Begin september begint Arnold met zijn eigenlijke infiltrantenwerk. Via feesten en een sliep-in in een Nijmeegs kraakpand komt hij in de kraakbeweging terecht, gaat meedoen aan het kraken van een paar grote panden (Etikettenfabriek, Rijks-HBS), woont vergaderingen bij, doet wel eens mee aan kleine akties, is betrokken bij voorbereidingen van de 'Dodewaard gaat dicht'-week, e.d. Hij gaat eveneens mee naar de demonstratie in Soesterberg (11 september). Dit gebeurt op aandrang van zijn kontaktpersonen, die hem te kennen hebben gegeven dat hij vooral binnen het AMB zijn werk moet doen. In Soesterberg op 11 september leert hij een paar men-

sen van ons kennen. Halverwege oktober begint hij feitelijk mee te draaien in een aantal aktiviteiten van het AMB, onder meer in de dienstweigerarsondersteuningsgroep en het Nijmeegs antikerwep-overleg. Hij bezoekt regelmatig algemene AMB-vergaderingen en gaat soms mee naar vergaderingen van de landelijke totaalweiger-ondersteuningsgroep. 'n Kleine maand later laat hij opeens weten voor een tijdje te stoppen met zijn AMB-aktiviteiten, omdat hij 'wat problemen' heeft.

Overigens laat Arnold zich vanaf die tijd ook niet meer zien in de kraakwereld, waarin hij zich vanaf september tot begin november erg intensief bewegen heeft. In sommige kraakpanden at hij geregeld met andere mensen mee, deed er klussen en bleef er ook vaker slapen. Hij zal zich later ook niet meer vertonen in de kraakbeweging, volgens eigen zeggen (na zijn bekentenis) begon hij sympathie te voelen voor kraken ('t ging tenslotte om dakloze mensen, die een huis nodig hadden!'). Bovendien is binnen de kraakbeweging een vrij groot verloop van aktieve mensen en vindt hij kraken te incidenteel (al wordt er in Nijmegen heel wat gekraakt!).

Enige weken later verschijnt hij weer op vergaderingen en bij andere aktiviteiten van het AMB. In de laatste vergadering voor kerstmis bekennt hij tenslotte zijn dubbelrol. Hij vertelt er ook bij, waarom hij ons dat durft te vertellen: hij begint ons steeds aardiger te vinden, en heeft 't gevoel, dat als hij nog veel langer door zou gaan ons te bespioneren, hij binnenkort voortdurend zou moeten gaan liegen tegenover ons (alsof hij dat nog niet gedaan had, alsof hij ons niet kontinu verlinkt en bespied had!). Bovendien, zo zegt hij, wil hij een 'goede', voor zich zelf dus eerlijke, kerstmis hebben. Op zich is het best een dappere beslissing van Arnold, dat hij ons zijn spionage-rol bekende (hij had ook kunnen aftaaien zonder ons ooit iets te laten weten). Waarschijnlijk werkt bij hem een dubbele moraal: hij heeft geen moeite met zijn politiewerk (ook achteraf niet), maar anderzijds vindt hij dat hij ons niet langer meer kan bedriegen. Daaraan zal niet vreemd zijn, dat hem een aantal van onze aktiviteiten best wel aanspraken, wat in de loop van de tijd dat hij bij ons aktief was, alleen maar toegenomen was.

Op de bewuste vergadering zegt hij ook te willen kappen met zijn politiewerk (hij voelt zich nu ook weer sterk genoeg om op 'eigen benen' te staan), en een nieuw

zelfde avond geeft hij aan een van zijn kontaktpersonen zijn bekentenis aan ons door.

Intussen is de politie heel wat wijzer geworden: namen, adressen, data van akties en wie daar naar toe gingen, wie meestal het woord voerden op vergaderingen, e.d. Op dat soort dingen, zo was Arnold geïnstrueerd, moest hij vooral letten. Een aantal dingen, zoals ze gebeuren binnen onze groep, ook op het meer persoonlijke vlak, zijn nu dus bekend bij de politie. Of waarschijnlijk bij een of andere inlichtingendienst. De manier, waarop Arnold geïnstrueerd werd, de dingen waarop hij moest letten, en de manier waarop de ontmoetingen met zijn kontaktpersonen plaatsvonden, wijzen sterker in de richting van een inlichtingendienst dan van de politie.

'n Politieespion kwam en ging...

HOE WERF JE INFILTRANTEN?

Wat voor konklusies kun je nu aan dit gehele gebeuren verbinden? Eén ding is overduidelijk: de ontzettend gore manier, waarop politieinlichtingendiensten, BVD, e.d. blijkbaar mensen durven te rekruteren voor infiltrantenwerk (al zal uiteraard niet elke infiltrant iemand als Arnold zijn). Men schuwt er niet voor de noodsituatie waarin iemand zit, uit te buiten omwille van eigen belang (=spionagewerk). Dat maakt Arnolds verhaal wel erg duidelijk.

Dat Arnold benaderd werd en het moment waarop bovendien, had alles met Arnold zelf, zijn eigen problemen, zijn hulpeloosheid om daaruit te komen op eigen kracht, te maken. Arnold vond bij de politie aandacht: "zij luisterden wel", "ik kon altijd oppellen, ook 's nachts". Kortom iemand die hunkerde naar een beetje aandacht en contact, waarin hij ook iets zou kunnen betekenen... En dan komt een stelletje klootzakken met 'n verhaal, dat hij nuttig werk kan doen, waarbij 'hij iets kan betekenen'. Dat gaat gepaard met een ideologie, zoals we die ook konden beluisteren uit de VPRO-uitzendingen over hoe informanten aangeworven worden. Niet links of niet rechts, neen, enkel waken over onze democratie; nuttig werk in een samenleving vol potentiële terroristen, krakers en onkruiters...

UITROEVEN DAT TUC, DAT ONZE VOLKSKRACHT INBERMINT...? DOOLENS, ABORTUSPLEGERS, KILAKERS, ONKLUITERS, DRUGSCHUIVERS, EN NOU NOEM IK OM TE BEGRIJPE NOG MAAR EEN SOORT

En wat is dan gebaarder dan iemand te zoeken en aan te werven, die niet zo goed weet wat hij met zijn leven aan wil en aan kan? En zo iemand te benaderen op het 'rijpe' moment, een moment waarop hij goed in de stront zit? Op die manier is het mogelijk een soort therapeutische relatie met de infiltrant in spē te ontwikkelen! Van zo iemand kun je een speelbal in je eigen handen maken, kun je benutten en 'misbruiken'. Als je zo iemand dan ook nog eens vrij gedetailleerd instrueert, uitlegt hoe hij contact moet zoeken met de groepen waar hij moet gaan spioneren, hoe hij zich moet gedragen, e.d., dan kan de 'aansluiting' van de infiltrant in de groep onopvallend en 'natuurlijk' verlopen. Er is blijkbaar ingespeeld op de 'structuur' van onze groep. Juist een groep als de onze, die vrij hecht en persoonlijk is, is moeilijk te infiltreren door organisatie als de BVD. De energie en tijd, die men klaarblijkelijk uittrekt om iemand te vinden, die 'geschikt' is om binnen te dringen in vrij gesloten aktiegroepen, kan blijkbaar niet op: men steekt erg veel tijd en moeite in iemand die hen informatie kan verstrekken. Ze hebben er veel tijd gestoken in het op de been helpen van Arnold, dat is natuurlijk niet zomaar gebeurd. Voor een groot deel gaat Arnold's aansluiting dan ook volgens het boekje: contact leggen met één persoon, en dit zo aanleggen, dat deze persoon als het ware een introductie vormt voor het intreden in de rest van de groep. Zeker als dat gepaard gaat met persoonlijke indringende verhalen is sukses verzekerd....

Arnold somde de aantal dingen van zijn diensttijd op, die het ook heel plausibel maakten, dat hij mee ging draaien in een groep, dat zelf ook wilde, die tegen het leger ageert.

En in hoeverre is een nieuwsgierige houding van iemand die met allerlei nieuwe dingen gekonfronteerd wordt, iets raars, iets wat wantrouwen wekt? Och, achteraf zijn er genoeg dingen die nader bezien 'raar' aan Arnold waren en vreemd overkwamen, maar dat blijven dingen die als ze weer zouden gebeuren, nauwelijks argwaan zouden wekken.

Een belangrijke rol speelt ongetwijfeld, dat Arnold op zichzelf niet onsympatiek stond tegenover de inhoud van onze aktiviteiten. Zo was hij echt enthousiast over een aantal dingen, o.a. een verklaring van een totaalweigeraar en onze diaserie over kernwapens. Zijn sympathieke houding gold ook ten opzichte van andere dingen in de aktiewereld. Zo had hij mee willen gaan naar de Tuwat-manifestatie in Berlijn, om mee te knokken tegen de politie. Zo had hij ook graag naar de Dodewaard-blokkade willen gaan. Maar beide keren "mocht hij niet van hen", bang als de politie was dat ze bij dergelijke gelegenheden de greep op hem verloren en hij wel eens rare dingen zou kunnen uitvreten. In deze kontekst is de bekentenis van

KOOP ALLE EXEMPLAREN VAN DE SCHOFFEL OGENBLIKKELIJK OP !!

Arnold ook niet zo vreemd, hij voelde ergens wel aan dat hij duidelijk fout zat, dat de schoen zat te wringen.

Alles draait in feite om de vraag, hoe de BVD, of de politie-inlichtingendienst informanten werft. Zoals ook in de VPRO-uitzendingen naar voren kwam (bij monde van Loek Ovinga, de BVD-agent die in de val werd gelokt) hebben ze niets aan b.v. VVD-ers, omdat die weer te extreem zijn.

Ze zoeken ongetwijfeld randfiguren, maar wel zo, dat zij die kunnen manipuleren. Dat leert Arnolds geschiedenis ons in ieder geval.

Het leert ons ook, dat we beducht moeten zijn op elk soort informatie die politie en inlichtingendiensten bereikt; informatie over onze gewoontes, over onze persoonlijke aangelegenheden, e.d. Ze gaan het gebruiken, exploiteren zelfs, en misschien wel met het gevolg dat volgende spionnen zodanig op de hoogte zijn of worden gebracht, dat ze probleemloos actief kunnen zijn. Dat is ook de hele dimensie aan dit gebeuren dat het zo bedreigend maakt, dat maakt dat je menselijke emoties moet gaan wantrouwen omdat ze wel eens deel uit kunnen maken van een verregaande programmering. Terwijl het misschien ook juist in de bedoeling ligt, dat we zo'n soort wantrouwen gaan ontwikkelen omdat we dan met name nieuwe mensen zullen gaan wantrouwen, misschien wel blijven wantrouwen... en aldus verdeeldheid in eigen kring zullen krijgen, die nog veel slopender werkt dan wat voor direkt M.E.-optreden dan ook.

Dekeer als je nagaat waarom mensen actief in werket komen: want dat komt veelal voort uit de klote-dingen die hen zijn overkomen. Waarbij het even zo vaak heel begrijpelijk is dat mensen er 'psychisch' een tik van krijgen, afknappen en wat dan ook, en dus op een bepaalde manier 'raar' kunnen reageren, omdat ze niet alles ineens kunnen verwerken. Het hele klotzooitje brengt vaak meer wonden toe dan dat dit konkrete uit te drukken is en niet kunnen wonen, leven, werken, relaties aangaan enz., zoals je zelf

wilt. Het blijft belangrijk dat we daar oog voor hebben. En juist hierin worden we gepakt door zo'n stelletje klotzakken, wordt ingespeeld op een dergelijke houding van ons tegenover mensen die tegenover ons een verhaal vertellen, waar bij wijze van spreken de ellende afdruipt....

TOT SLOT

In het voorafgaande hebben we al wat konklusies aangegeven. Er blijven vragen over. Hoe is het mogelijk geweest, dat wij zonder enige argwaan iemand in eigen kringen hebben kunnen laten spioneren. Gezien de manier waarop onze groep bezig is, was het functioneren van Arnold niet problematies. Vanuit ons bezigzijn met antimilitarisme hebben we altijd pogingen ondernomen om niet al te geïsoleerd bezig te zijn. We wilden het een beetje 'open' gooien, vonden het prima ook dat anderen zich bij ons aansloten, betrokken raakten bij de activiteiten van het buro, we juichten het dus op zich toe, dat dit gebeurde. Arnold is het vanuit deze omstandigheid niet moeilijk gemaakt. Wat we er achteraf van kunnen zeggen, is dat niemand als het ware een extra barrière in wilde bouwen voor hem, juist omdat hij enigszins schuchter en onzeker overkwam. Aan onze houding was ook niets vreemd na wat hij zoal verteld had van zichzelf, met name zijn ervaringen in diensttijd. Natuurlijk is onze ervaring met Arnold in zekere zin een harde les geweest, we zullen er dan ook lering uit proberen te trekken. Het gevoel zal wel zijn dat we in de toekomst zorgvuldiger met nieuwe mensen zullen omspringen. Maar zonder onze klub dicht te gooien voor anderen, of zonder ons al te achterdochtig of paranoia naar nieuwe mensen op te stellen....

GEZELLIGE, OPEN KLUB, DAT ALS, WAT JE OOK NIET!

Blijft de vraag of het inmiddels een gebruik is om mensen in dit soort ellendige situaties te misbruiken. Het verhaal van Rudi van Neurs in Vrij Nederland van 23 jan. geeft ook een geschiedenis te zien van de uitbuiting van mensen in ellendige situaties door de BVD. Het kan niet vaak genoeg gezegd worden hoe smerig het is om mensen te gebruiken voor spionagewerk, het is ronduit misdadig om daarbij de psychische en sociale nood van mensen uit te buiten zoals de klotzakken dat bij Arnold gedaan hebben.

FEITELIJKE GEGEVENS

uit gesprekken met Arnold, en middels onze eigen naspeuringen hebben we de volgende feitelijke gegevens kunnen achterhalen. Op de eerste plaats de namen van de personen, die steeds met Arnold in contact hebben gestaan:

- Dolf (J.R.) van Raay, woonachtig Blauwe Hof 44-16 te Wychen, vlak bij Nijmegen. Hij is werkzaam op het politieburo te Nijmegen. Heeft inmiddels een geheim telefoonnummer.
- Herman Oolbekkink, woonachtig Meyhorst 25-73 te Nijmegen, en eveneens werkzaam op het politieburo te Nijmegen. Hij was enkele met z'n voornaam en bijnaam (brigadier Dog) aan Arnold bekend. Arnold had de indruk dat hij ook hoger in rang was dan van Raay.

Later bleek ons dat Oolbekkink zo'n acht jaar geleden al eens iemand benaderd heeft om in studentenorganisaties te spioneren.

Het contact met Arnold verliep telefonies of via ontmoetingen. Arnold had van hen een telefoonnummer (222384) gekregen dat hij ten alle tijde kon bellen. Het nummer is inmiddels afgesloten, maar was tot voorkort nog bereikbaar: "U spreekt met abonneenummer 222384..." Men kon de informatie op het bandje van het antwoordapparaat inspreken: "Het wordt regelmatig afgeluis-terd..."

De ontmoetingen vonden plaats in een zijkamertje van de kapel van het Provinciaal der Ursulinnen, een nonnenklooster aande rand van Nijmegen: Scheidingsweg 1. Naast het 'normale' telefoonnummer van het Provinciaal kent dit adres een geheim telefoonnummer.

In een gesprek overste te kennen gegeven dat er inderdaad tijdelijk een ruimte verhuurd was aan de politie. Verdere bijzonderheden wilde zij niet geven, ook niet na de vraag dat het toch wel een rare situatie was, dat men vanuit een klooster aan de politie gelegenheid verschafte om te infiltreren in de vredesbeweging, welke toch ook vanuit kerkelijke hoek geïnspireerd wordt.

Inmiddels zijn beide contactpersonen behoorlijk nijdig op Arnold, en hebben zij elke vorm van contact afgebroken. Het is tot nog toe niet zo duidelijk hoe we de beide politiemensen moeten plaatsen. Of er sprake is van een min of meer eigen plaatselijk initiatief om te infiltreren, of dat de desbetreffende personen deel uitmaken van de BVD, de Binnenlandse Veiligheidsdienst. Het is eveneens mogelijk dat er een afdeling operationeel is

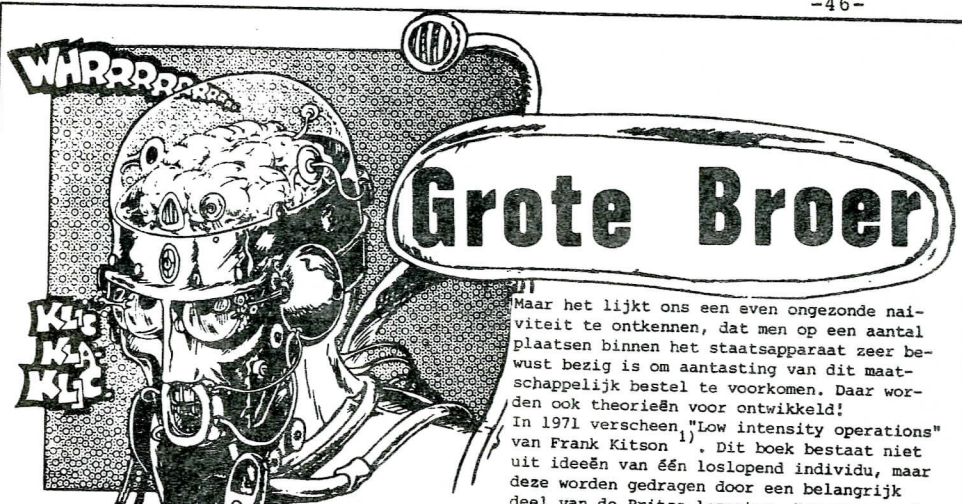
vanuit CRI-verband, de Centrale Recherche Informatiedienst (zie daarvoor elders in deze Schoffel). Waarschijnlijk behoren de beide heren bij het Bureau Inlichtingen, een afdeling op het politieburo te Nijmegen. Uit het jaarverslag 1980 Korps Gemeentepolitie Nijmegen (dat van 1981 is nog niet uit) valt op te maken dat 'anti-militaristen verenigd in Onkruit, de activisten binnen de kraakwereld, de radikaal feministen en sommige radikaal figuren uit de anti-kernenergie-beweging" bijzondere aandacht genieten van deze afdeling. Over 1980 waren op Bureau Vreemdelingen en Bureau Inlichtingen tezamen 14 personen werkzaam. (zie blz. 84 Jaarverslag).

We zullen proberen een aantal dingen nog verder uit te zoeken. In ieder geval moet er zoveel mogelijk bekendheid worden gegeven aan een dergelijke manier van informantieren, aan dergelijke infiltratiepogingen. Deze praktijken moeten aan de kaak gesteld worden! En degenen, die hier wiliens en wetens verantwoordelijk voor zijn, moeten aan de schandpaal!

Het is duidelijk dat Arnold zich behoorlijk heeft laten misbruiken. Zonder dat we hem al te meer als slachtoffer willen betitelen, kunnen we toch zeggen dat gaandweg de hele geschiedenis vanuit zijn gezichtspunt wat begrijpelijker is geworden. We willen zijn rol niet goedpraten, maar onze woede richt zich vooral tegenover hen, die niet schromen om anderen in moeilijke omstandigheden te exploiteren, te gebruiken voor het verfijnen van een repressieapparaat dat ons allen treft. En dat zullen ze weten ook!!

Grote Broer

Maar het lijkt ons een even ongezonde naïviteit te ontkennen, dat men op een aantal plaatsen binnen het staatsapparaat zeer bewust bezig is om aantasting van dit maatschappelijk bestel te voorkomen. Daar worden ook theorieën voor ontwikkeld! In 1971 verscheen "Low intensity operations" van Frank Kitson¹⁾. Dit boek bestaat niet uit ideeën van één loslopend individu, maar deze worden gedragen door een belangrijk deel van de Britse legertop. Het voorwoord werd geschreven door de toenmalige chef van de generale staf. In leidende NAVO-kringen wordt Kitson's werk zeer gewaardeerd. Kitson bouwt op zijn ervaringen in een aantal 'counter-insurgency'-kampanjes van het Britse leger, zoals in Maleisië, Cyprus, Kenia enz. In zo'n 'counter-insurgency'-kampanje, een kampanje ter onderdrukking van verzet vanuit de bevolking, onderscheidt hij drie fasen: de voorbereidende, de niet-gewelddadige en tot slot die van het openlijk oproer en de gewapende opstand.

DE FASEN ZOALS KITSON DIE NOEMT²⁾

In de *voorbereidende fase* gaat het om voorbereidingen tegen het op handen zijnde uitbreken van onrust. Voor de staat betekent dit:

- versterking van veiligheidsdiensten en -troepen
- het gebruiken en vergroten van de legale mogelijkheden om op te treden tegen 'extremisten'
- nauwere samenwerking en betere coördinatie tussen burgerlijk bestuur, het politieel apparaat en het leger (Kitson legt hier voortdurend grote nadruk op)
- het verzamelen van grote hoeveelheden 'Low Grade' informatie, dwz. dat er gewerkt moet worden aan een effectief inlichtingenapparaat. Het gaat erom een raster over de linkse beweging te kunnen leggen
- tot slot de psychologische operaties ('psy-ops'). Er moet een psychologische oorlog worden gevoerd ten gunste van de activiteiten van het staatsapparaat, recht en orde en ter bescherming van de democratie.

In de *niet-gewelddadige fase* vindt al wél het gebruik van geweld op kleine schaal plaats; veel van de activiteiten van de eerste fase gaan gewoon door, evt. openlijker.

Dit is een wat algemener artikel over Grote Broer, over repressie, kriminalisering enz. Dingen waar je als aktievoerder/ster mee te maken krijgt. Dit artikel is verre van volledig; er is over deze materie veel meer te zeggen, er is ongetwijfeld veel meer feitenmateriaal aan te dragen. De vorm van repressie die we hier in Nederland kennen is kwa vorm en intensiteit niet te vergelijken met die van fascistische regimens. Dat neemt niet weg dat we die repressie hier wel voelen, en soms kunnen we dit heel letterlijk nemen, gezien het feit dat het overheidsgeweld steeds botter wordt. De repressie in Nederland is mischien wat minder zichtbaar dan in het 'Modell Deutschland', maar ook hier kennen we een gigantische repressie-apparaat, bestaan er noodwetten, en schroomt de overheid niet om bepaalde wetten met voeten te treden als het gaat om het onderdrukken van verzet. Het gebruik van gifgassen, verboden in oorlogstijd, en de vele 'pogingen tot doodslag' zijn hier de schrijnende voorbeelden van.

ONDERDRUKKING VAN VERZET

In discussie over overheidsgeweld e.d. wordt het vaak als wat overdreven bestempeld als je het hebt over dat functioneren van de overheid als repressie-apparaat; het wordt bijna verwijtend tegen je gebruikt als je het aldus over Grote Broer hebt (*Big Brother is watching you*). En nu lijkt het ook wel een ongezonde paranoia om op elke straathoek een stille, achter elke muur een mikrofoon te vermoeden. De staat bestaat ook niet alléén uit mannetjes die op elk uur van de dag zitten te bedenken hoe ze het verzet tegen maatschappelijke wan toestanden de kop in kunnen drukken, om het voortbestaan van dit systeem te verzekeren.

Doel is nu vooral: 'leiders' te isoleren van hun basis, ofwel door fysieke ofwel door psychologische middelen. Als de politie in dit stadium de zaak niet meer in de hand kan houden, kan het leger te hulp worden geroepen. Voordat het weer zover zal komen, wordt eerst de psychologische oorlogsvoering geactiveerd; duidelijk moet worden dat de regering de zaak volkomen onder kontrôle heeft en dat de akties van de staat gerechtvaardigd zijn. De psychologische oorlogsvoering zal ook direkt tegen de 'vijand' worden gevoerd. We noemen straks wat voorbeelden hiervan.

Het doel van de activiteiten in de eerste twee fasen is eskalatie tot de laatste fase, die van het openlijke oproer c.g. gewapende opstand te voorkomen. Volgens Kitson is de belangrijkste taak in dit laatste stadium simpel het vinden van de vijand, om die vervolgens te elimineren. De voorzic.ige manoeuvres om de steun van de bevolking te kunnen blijven behouden kunnen nu achterwege blijven.

Kitson legt een grote nadruk op het gebruik van het leger in alle fasen. Dat is ook een van de weinige punten waarop theoretici ná hem kritiek hebben gehad. Zij vinden namelijk dat de politie zo getraind en bewapend moet zijn, dat het leger niet in dergelijk verband kan vervullen. Een politieman, ook al is hij bewapend met automatiese wapens en handgranaten, is altijd nog een vertrouwer straatbeeld dan tanks en patrouillerende militairen. Verdere theorieën in dit verband zijn te vinden in het boek "Overheidsgeweld" van Van Rheenen, docent aan de politieakademie. In ruimer verband zijn theorieën ontwikkeld door generaal-majoor Richard Clutterbuck, en uit de ALOM (Army Land Operations Manuel). De specifieke situatie in Noord Terland heeft veel gegevens geleverd voor de theorievorming op dit gebied. Vooral met betrekking tot het gewelddadige stadium in Kitson's rijtje; SAS-specialisten (Special Air Service) hebben bv. talloze aanslagen gepleegd in het kader van het elimineren van revolutionairen.

DE NEDERLANDSE SITUATIE

Het lijkt ons niet nodig een uitputtende opsomming te geven van gebeurtenissen en ontwikkelingen die in Kitson's schema passen. Maar juist tegen de achtergrond van genoemd schema zijn bepaalde gebeurtenissen nog veel dreigender. Hoe eng ze op zich reeds zijn, zoals het niets-ontziende optreden van politie en maréchausse bij ontruimingen, het opvoeren van straffen tegen aktievoerders/sters (met belachelijke aanklachten als 'poging tot doodslag') enz. Ontkenningen uit de PWC-papers maken duidelijk hoe het begrip 'territoriale verdediging' ook in dit verband een plaats krijgt, en dat het leger daadwerkelijk oer-

fent in het onderdrukken van binnenlandse sociale onrust. De huidige praktijk van inzet van legeronderdelen, het kriminaliseren van aktievoerders/sters lijkt zelfs Kitson's theorie in te halen³⁾.

Met de verslechtering van de economiese situatie, en mét het gegeven dat zich steeds meer en steeds duidelijker maatschappelijke problemen manifesteren (woningnood, werkloosheid) neemt ook het verzet toe. De staat reageert, en nu niet enkel preventief met steeds verfijnder registratie-technieken, onlustenbestrijding, inzet van speciale arrestatieteams, uitgewerkte blauwdraken van relbestrijding enz. Een heel arsenaal van 'technologische repressie' wordt opgebouwd. Voor een belangrijk deel gebeurt dit buiten het gezichtveld van de gewone burger, en waar dit niet mogelijk is treedt de psychologische oorlogsvoering in werking: aktievoerders/sters worden gekriminaliseerd en aldus is rechtstreeks en direkt overheidsgeweld gerechtvaardigd. We hebben aldus verscheidene groepen in deze gekriminaliseerde rij gezien: RAF-terroristen, Zuid-Molukkers, Onkruid-totaalweigeraars, anti kernenergie-betogers enz. De grens verschuift steeds meer. Als je tegen kernwapens bent, loop je al het risico ervan beschuldigd te worden dat je dit maatschappelijk bestel omver wilt werpen....

PSYCHOLOGIESE OORLOGSVOERING KRIMINALISERING

Een wat opgefokte term mischien, maar zoals dat ook in de mechanismen van het Koude Oorlogs-denken ligt besloten, gaat het hier ook om een vijandsbeeld. Veel relbestrijdingsmiddelen zijn niet los te zien van een dergelijke psychologische oorlogsvoering. Het gaat erom het geweld tegen betogers te rechtvaardigen en daarvoor moet kost wat kost worden voorkomen dat men zich solidair met de 'slachtoffers' van dat geweld gaat voelen. Aktievoerders/sters worden daarom ook gekriminaliseerd, bestempeld tot kriminele elementen die terroristies geweld niet schuwen. Ook dit is in vele facetten naar voren gekomen. Er zijn veel valse berichten in omloop gebracht over vermeende plannen van de RAF, om (zomer 1974:) het drinkwater van een grote stad te vergifigen, dat de RAF aanslagen op kerncentrales en de inzet van nucleaire chemiese en bakteriologische wapens zou hebben gepland (sedert jan.'76), dat de RAF een overval op een kinderspeelplaats en de gijzeling van kinderen zou hebben gepland (maart'77) en meer van dat soort berichten⁵⁾. Dit alles uiteraard met het doel de afschuw van de bevolking voor zo iets als de RAF op te wekken. Enerzijds beoogt dit een legitimatie van staatsgeweld tegen terroristen (tot regelrechte moord in Stammheim toe), anderzijds verschaft dit alle redenen om een vergaande militarisering en bewaking van objecten zoals kerncentrales te verkopen. Overigens is al vaker gewezen op het verband tussen kernenergie en ontwikkelingen in de rich-

ting van een steeds verdergaande militarisering en repressie (bv. het feit dat ieder die in enige mate betrokken is bij het werk aan of in de centrale wordt gescreend door veiligheidsdiensten, hetgeen alleen maar kan als er een effectief inlichtingen apparaat bestaat) b).

In dit proces van psychologische oorlogsvoering spelen de massamedia een belangrijke rol, dat is duidelijk. We kennen allemaal de verhalen over Bild, over de Telegraaf en meer van dat soort reactionaire kranten. We kennen ook allemaal de problemen (die er ook bij de 'betere' kranten zijn) om fatsoenlijke berichtgeving over de achtergronden van gevoerde acties geplaatst te krijgen (zie elders in deze Schoffel). De weinige journalisten die niet alleen maar oog hebben voor de sensatie van een aktie worden evenwel steevast gelijk behandeld als waren ze aktievoerders/sters zelf. Het is inmiddels een paar keer gebeurd dat journalisten bij Onkruid-akties gearresteerd en soms gemolesteerd werden.

Kriminalisering komt voor in verschillende vormen:

- *iemands persoon verdacht maken*, door te wijzen op bv. ongelukkige jeugd, a-sociaal milieu, hersenafwijkingen enz. Bij Ulrike Meinhof zijn aldus veel pogingen in het werk gesteld haar krankzinnig te laten verklaren; zo zouden er 'hersenafwijkingen' zijn gevonden... Het is overigens een veel voorkomende praktijk in het gevangeniswezen om mensen in een bepaalde vorm krankzinnig te verklaren. In de Sovjet Unie is het krankzinnig verklaren van iemand een middel om iemand politiek mondood te maken. In dit verband kunnen we verder nog het kriminaliserend effect noemen, van het diskrimineren van etnische minderheden. Door ambonezen af te schilderen als messetrekkers, elke molukker te beschouwen als een potentiële treinkaper, wordt elk soort racisme gerechtvaardigd. Het is tevens een enorme politieke onderdrukking door deze mensen het recht op hun eigen kultuur en (politieke) idealen te ontnemen.

- *iemands intenties, bedoelingen verdacht maken*. We zien dit op heel veel manieren terugkomen. Dit gebeurt in de pers, en ook in de rechtbanken. Met absurde eisen, met een absurde bewaking die in geen enkele verhouding staan tot wat er aan de hand is. De processen tegen totaalweigeraars zijn wat dit betreft een sprekend voorbeeld: bewaking met honden, stillen, bliken vol M.E. enz. - hetgeen allemaal de suggestie

versterkt dat het hier om gevaarlijke kriminen gaat. Hoe er op totaalweigeraars gereageerd wordt is helemaal ingepast in het bestrijden van de ideeën die achter een totaalweigeren zitten. Immers, het is helaas nog steeds niet zo dat het aantal dienstweigeraars tot een direkt tekort aan soldaten leidt; en met dat 'staatsgevaarlijke' karakter van de Onkruid-akties valt het ook nog wel mee. Ideeën kunnen in deze zogenaamde democratie niet strafbaar gesteld worden, vandaar dat men grijpt naar het middel kriminalisering als bestrijdingsmiddel. Er is reeds genoeg geschreven over het machtssvertoon van de overheid bij de processen tegen dienstweigeraars, we zullen dat verder hier niet doen. Steeds opnieuw maken de verhalen van de auditeur-militair, de aanklager bij de krijgsraad, gewag van het kriminaliseren van de groep Onkruid, en door dienstweigeraars inderdaad als Onkruid-leden te behandelen, bestempelt hij hen eveneens tot kriminen, "die zich hebben aangesloten bij een groe- die het geweld niet schuwt, die bezet, inbreekt, brand sticht en haar wil met geweld op wil leggen aan anderen". Amen.

- *iemands maatschappelijke positie in diskrediet brengen; de marginaliseringsstrategie* (naar Van Rheenen in "Overheidsgeweld"). Van Agt heeft eens de uitspraak gedaan dat dienstweigeraars lanterfantanten zijn, die eigenlijk zouden moeten emigreren als ze het niet de moeite waard vinden om onze democratie te verdedigen. Zoals dat ook met krakers en kraaksters gebeurt, met Dodewaard-betogers, enz. steeds weer duiken op allerlei manieren de oordelen op: steuntrekkers, werkschuw tuig enz. Bij de Piersonstraat in Nijmegen is het gebeurt dat stillen een hoop jongeren en burgers mee ophitsten om tegen de krakers en kraaksters te gaan knokken. Dit maakt duidelijk onderdeel uit van een dé-politiseringsstrategie; het gaat om het verleggen van de aandacht (daarbij inspelend op de talloze vooroordelen onder mensen) naar o.a. afwijkend gedrag om mensen in een kwaad daglicht te stellen. De aandacht moet afgeleid worden van de politieke achtergrond, omdat anders wel eens meer mensen in verzet zouden kunnen komen.

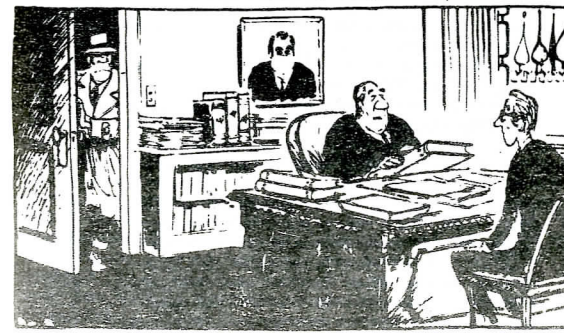
- *het verspreiden van bewuste verzinsels*. We hebben al gewezen op het verschijnsel van valse berichten in de pers (Onkruid is in de Telegraaf al eens op een smerige manier op een rij gezet met groepen die bom-aanslagen plegen). Maar we kennen het ook op andere wijze; het verrichten van huiszoekingen e.d. met de smoes dat ze naar wapens zoeken. Zo zijn in Nijmegen na een brand in een kraakpand de spullen doorge-

snuffeld van mensen van wie de politie wist dat ze in Onkruid actief waren. Eenzelfde iets is gebeurd ten aanzien van de vredesbeweging, het IKV en dergelijke groepen: door diverse kranten en Luns-worsten werden praatjes verspreid dat de vredesbeweging vanuit Moskou werd gefinancierd. Niemand had er enig bewijs voor, enkel 'de vaste overtuiging'..

PROVOKATIE EN ISOLATIE

Naast dat de inzet van stillen, M.E., honden enz. suggereert dat het om een groep gevaarlijke wilden gaat, is er het veelal bewust nagestreefde provocerende effect. Voor de aktievoerders/sters zelf kan het een en ander zo eskalerend werken dat het gemakkelijk tot ongeregeldeheden kan komen, waarna Justitie later het overdreven machtsvertoon kan rechtvaardigen. Op aktievoerders/sters kan zij dan het predikaat relschoppers plakken, tegen wie het toch gerechtvaardigd is grof op te treden. Je wordt zo, met je aktie, steeds verder in een isolement gedrongen, en je bent steeds minder in staat de motieven van je aktie naar voren te brengen. Een bijkomend probleem in dit geval is de verdeeldheid die tussen aktievoerders/sters zelf gezaaid wordt. Wie kent niet de urenlange afstompende discussies over de geweldsvraag, hoever je mag of kunt gaan in je verzet tegen bv. de M.E. En steeds weer dreigt er zoiets te gebeuren dat er een zogenaamde 'harde kern' overblijft, die geïsoleerd van de rest komt te staan, en - u raadt het al - tegen wie grof overheidsge geweld heel gemakkelijk geaksepteerd wordt. Het schandalige optreden bij de Piersonstraatontuimingen beroerde de publieke opinie e.d. vooral omdat het politiegeweld zich tegen de 'onschuldige' geweldlozen richt had. Wat was er gebeurd, als deze geweldlozen er niet hadden gezeten, dat vraag ik u af..

Uit het verhaal van Arnold, de politespion die in Nijmegen ook bij de voorbereidingen voor de Dodewaard-aktie betrokken was (o.a. bij het vervaardigen van barrikademateriaal - zie elders in deze Schoffel -) blijkt

"OCH, HIER BIJEN WE 'T WAT OPENLYKER DAN IN HOLLAND..."

heel duidelijk dat de politie van te voren op de hoogte was van het feit dat men barrikademateriaal mee wilde nemen. Het was duidelijk dat de paar 'platte petten' dit niet zouden kunnen verhinderen. Het botte overheidsoptreden werd, zoals zo vaak, goed-gepraat met het argument dat de betogers zich niet aan de 'spelregels' hadden gehouden door barrikademateriaal mee te nemen. Het lijkt er achteraf bezien meer op, dat de overheid bewust op deze wijze is opgetreden om een beweging aan te pakken, zoals het commentaar van de Groene luidde. Het leek inderdaad standrecht. De zwarte piet van de geweldseskalatie kan weer gemakkelijk naar de demonstranten toegeschoven worden, waarmee ook het meer dan smerige geweld van politie-zijde niet meer ter discussie staat.

ONTWIKKELINGEN IN HET POLITIEAPPARAAT

Onder het mom van bestrijding van terrorisme en zware criminaliteit zijn overal in het land groepen 'superagenten' opgericht, die in de praktijk steeds meer lijken te gaan optreden tegen buiten-parlementaire protestakties en aktiegroepen. Feitelijk, gaat het om gelegaliseerde knokploegen. Het zijn gespecialiseerde, zwaar bewapende eenheden die in hun optreden zo ongeveer boven de wet staan. Zo kennen we in Arnhem de GBO¹⁰⁾, de Groep Bijzondere Opdrachten, en hebben we tijdens de Dodewaard-aktie in het afgelopen najaar een aantal arrestatieteams aan het werk kunnen zien. Deze waren met korte knuppels en spuitbusjes uitgerust, hetgeen kolonel Feijlbrief (kommandant van het rijkspolitiedistrikt Nijmegen) ontken- de tegen beter weten in. De leden van de arrestatieteams gebruikten grof geweld om een arrestant 'onder kontrôle' te krijgen, hetgeen in een paar gevallen op foto- film- en videobeelden is vastgelegd.

Naast deze speciale eenheden kennen we de laatste jaren de vaak militaristische operaties van politie en leger, buiten-proportioneel optreden, waarbij een overbodig groot machtsvertoon aan de dag wordt gelegd. Het afzetten van een woongebied als 'no go area'

als gebied waar niemand in mag behalve met een speciaal pasje, hetgeen o.a. op 30 april 1980 gebeurde. Offensief gebruik van traangas, zoals het gericht op mensen schieten met de granaten. Optreden in linies en raken wat er geraakt kan worden met de wapenstok. Massale arrestaties, 'rad-draaiers eruit pikken'. Het lijfe lijkt uitschakelen van tegenstanders. Het zijn stuk voor stuk dingen die er steeds weer en steeds meer bij horen. Men schroomt niet om de rechtsstaat tijdelijk buiten werking te stellen, ofschoon men dit niet altijd nodig heeft; in Breda, 30 april 1981, had men een andere

HERKEN-UW-VUAND!

INFORMATIEKAART - VOOR POLITIE-BEAMTEN
UITGAVE-MINISTERIE VAN JUSTITIE

 <p>KRAKER KRAKERS: criminel die huiten vernielen uit verveling. DOEL: onderwerpen van de rechtsstaat. KENMERKEN: ontard/verkeloos PAS OP: ze hebben neiging tot het mishandelen van dieren!</p>	 <p>ZIGEWNER ZIGEWNERS: niet-ritsche criminelen. DOEL: profiteren van sociale voorzelingen/diefstal. KENMERKEN: verbergen zich in voomagens. PAS OP: verstoppn bewijmateriaal-anaal en vaginaal.</p>	 <p>STAKER STAKERS: door kommunisten alsleide arbeiders. DOEL: het laaleggen van de economie/moelen tern van werk-villigen. KENMERKEN: groot en dom. PAS OP: voor het breken van een staking kontak opnemen met de vakbond.</p>
 <p>SWERINAMER SWERINAMERS: criminel van lichtbruin tot donkerzwart. DOEL: profiteren/parasiteren/uitrekken KENMERKEN: verkleefd aan herofines/opvallende kleding/uidruchtig. PAS OP: sijn in besit van een- en steekwapen.</p>	 <p>ANTI-ATOOM DEMONSTRANT ANTI-ATOOM DEMONSTRANTEN: verwante Intellectuelen. DOEL: tegenwerken van technische vooruitgang en algemeen belang. KENMERKEN: ogevaarlijk en niet gewelddadig PAS OP: repareren prikkelraad.</p>	 <p>ANARCHIST ANARCHISTEN: vrede onsmannelijke verans. DOEL: scheppen van vandoer en chaos/onderbreking van de staat en de kapitalistische orde. KENMERKEN: zwarte kleding. PAS OP: bij aanhouding: geweldige executie.</p>

WAARSCHUWING: TIENDE AL DEZE GROEPEN DIEPT VERBODEN ZIJN WORDEN OPGEVOERD, HET IS VERBODEN HOP ZE IN DISKUSSIE TE GAAN!

strategie bedacht; potentiële reischoppers, beoordeeld naar uiterlijk (!), werden preventief in hechtenis genomen. De politie militariseert, en krijgt ondersteuning van marechaussee en militaire hulpmiddelen (genie-prikkeldraad, gewondenverzorgers enz.). In Groot-Brittannië, Frankrijk, Zwitserland, de BRD, België en Nederland zijn politie-agenten regelmatig aan het werk met pantserauto's, automatische geweren, traangas, helikopters, waterkanonnen enz. De bewapening, m.n. in het kader van de rebestrijding, van de politie is steeds weer opnieuw object van studie; men heeft het in dat verband over 'het gat' tussen kogel en wapenstok. Vooral bij dergelijke meer fysieke repressie-technieken is het een kontinuu afwegen, een spanningsveld tussen een zo effectief mogelijk middel tot uitschakeling en een zo gering mogelijke opschudding kwa publieke opinie. Dat is dus met het traangasgebruik bij Dodewaard een beetje misgegaan vanuit het gezichtspunt van de overheid. Van Thijn heeft een onderzoek moeten toezeggen, al hebben we aan dat laatste waarschijnlijk niet veel. Het gebruik van CS blijft toegestaan, weliswaar 'beperkt', maar in de praktijk wordt het getal van de hoeveelheid ingezet granaten toch verdraaid. Dat ene spuitbusje waar kolonel Feijlbrief het over had, spreekt wat dit betreft ook boekdelen. Net zoals de manier waarop deze plotsklaps tot de standaarduitrusting van de aanhoudingsenheden behoorde.

Zoals Kitson in zijn boek adviseert om de samenwerking tussen politie, militairen en wetenschappers geheim te houden om te voorkomen dat de burgerbevolking, de pers of volksvertegenwoordigers (!) zich ermee bemoeien, zien we een dergelijke geheimhouding ook in Nederland. En wel bij de commissie bewapening en uitrusting van de politie ¹²⁾. Zonder enige maatschappelijke discussie worden telkens nieuwe of verbeterde technologische wapens ingevoerd.

En dan is er nog de nieuwe Politiewet ¹³⁾, al een ontwerp van Van Agt/De Gaay Fortman uit 1976. In jan. '81 ging de ministerraad ermee akkoord en het ligt nu bij de Raad van State. Het lijkt er overigens op dat de situatie met dit kabinet enigszins gewijzigd is. De huidige minister van Binnenlandse Zaken Van Thijn heeft al openlijk verklaard dat de provinciale politie, ruggesgraat van het ontwerp, waarschijnlijk niet doorgaat. Dit, omdat in het regeerakkoord wordt gesproken over een lokaal beheer van de politie. In de regeringsverklaring is er overigens weer met geen woord over gerept. Het draait in het ontwerp om de fusie van rijks- en gemeentepolitie tot één provinciale politie; schaalvergroting troef dus; gigantiese politiekorpsen waarop enige democratische controle onmogelijk zal zijn. De Koninklijke Marechaussee wordt nauwer betrokken bij politietaken; de bestaande belemmeringen die er overigens alleen op papier zijn, zullen wor-

den opgeheven. Ook dit past wonderwel in de door Kitson en anderen ontwikkelde ideeën. De wijze waarop minister Van Thijn zich van zijn taak gekwetend heeft met betrekking tot de politieke verantwoordelijkheid over het slagerswerk in Dodewaard, geeft nou niet bepaald veel vertrouwen in zijn opstelling in de discussie over de nieuwe Politiewet. Ook de wijze waarop hij de activiteiten van 'zijn' inlichtingendienst de hand boven het hoofd houdt, geeft te denken. In andere artikelen zullen we hierop, én in het kort op de nieuwe Politiewet terugkomen.

SLOTOPMERKINGEN

Als een aantal tendensen zich zo doorzetten zoals bv. het gewelddadige politieoptreden worden de tachtiger jaren voor ons jaren van toenemende repressie. Het blijkt steeds weer hoe de combinatie van 'openlijk geweld' en intimidatie enerzijds en de 'psychologische oorlogsvoering' anderzijds het voor veel mensen moeilijk maakt om door te blijven gaan met hun verzet. Door de tijd heen zijn er door diverse socio- en andere -ogen mooie termen bedacht: het Ik-tijdperk, het doemdenken enz. waarmee dan diverse reacties van mensen op de samenleving verklaard schijnen te kunnen worden.

1. berusten, afknappen, verdooving;
2. jezelf uitleveren aan de parlementaire democratie - terug naar af;
3. militaire eskalatie - net worden zoals zij;
4. je onmacht op elkaar afreageren;
5. verbale agressie.

Onnodig om te zeggen dat de vlucht van de één de neiging van een ander om ook maar voor het probleem van de machteloosheid weg te lopen versterkt. Kans op een gevaarlijke spiraal. Wat voor de continuïteit net zo gevaarlijk is als het vluchten voor de machteloosheid is het overdriven van die gevoelens. Om een voorbeeld te noemen: alleen nog maar praten over ontruïmingen en politiegeweld en niet meer over de goeie dingen, de veroverde panden enz. Realistische kijk op onze eigen mogelijkheden zien we als heel belangrijk om op een goeie manier door te kunnen gaan. Maar belangrijk zijn ook de 'kleine overwinningen': het vernielen van de zendinstallaties van een bewakingsdienst het afwenden van de dreigende ontruïming van een pand; het voor joker zetten van MEers. Het is stimulerend te merken dat meer mensen zich ieder op zijn/haar eigen manier gaan verzetten in Nederland, maar ook in andere landen van West-Europa. Het is goed dat de eigen media zich verder ontwikkelen. Het perspectief moet niet alleen een abstractie zijn maar ook iets dat concreet is en dichtbij: steeds betere voorwaarden voor een verzetshouding, meer ruimte om te kiezen voor een eigen leven - in konfrontatie. Dus ook: zorgvuldiger met elkaar omgaan en hun systeem van stress, prestatie en neurosen vermijden. Dáár naar toe werken is ook een deel van het perspectief.

Verder zien we nog een aantal dingen als belangrijk voor het perspectief. Om het openlijke geweld te rechtvaardigen moet de overheid de aan te vallen groepen in het isolement drukken. Dit ondergraaft op den duur natuurlijk zichzelf. Steeds meer groepen worden gekonfronteerd met overheidsge-
weld en psychologische oorlogsvoering. Hierdoor ontstaat een basis voor een groter onderling begrip tussen al die groepen. Zo leert men door het nieuws heen te kijken en komt er meer aandacht voor eigen media. Geweldlozen worden in elkaar gemept en stengooien is op den duur ook ondankbaar werk. Zo ontstaat er op den duur een grotere waardering voor elkaars verzet. Het normatieve gaat er een beetje af. Daardoor ontstaat er ook wat ruimte, en in de combinatie van vormen en activiteiten schuilt

Een aantal ontwikkelingen hebben hier ogenschijnlijk ook mee te maken. Want juist vanuit een meer persoonlijke inzet, met meer oog voor persoonlijke gevoelens (van jezelf en van anderen) wordt het verzet op zich - en om er mee door te blijven gaan - steeds ingewikkelder. Machteloosheid, sleur dezelfde vermoeiende discussies en problemen alom kenmerken het leven van menig aktievoerder/ster. Het is belangrijk om dit als probleem te onderkennen, om niet weg te zakken, om 'vlucht-mechanismen' bij jezelf en bij elkaar te ontdekken. Vlucht-mechanismen in die zin, dat je in feite alleen maar wégloopt van een machteloosheid. In de brochure "Oorlog in Nederland" van Onkruid Amsterdam worden er enkele genoemd; we nemen dat gedeelte verder over:

de kracht van de beweging. Alleen gewelddoos, alleen geweld, alleen verzet, alleen protest zijn te gemakkelijk beheersbaar. Binnen Onkruid proberen we ook andere vormen te vinden dan het stenengooien en klappenkrijgen. Bv. door het ontwikkelen van sabotage- en frustratietechnieken. Het militaire opzoeken waar het zich veilig en verborgen voelt. Praktiese solidariteit met groepen die te maken krijgen met de militaire kant van de repressie.

We moeten de militaire onderdrukking in Nederland niet. En nergens niet. We moeten die oorlog niet.

NOTEN

- 1) "Low intensity operations" Frank Kitson Londen 1971
- 2) naar "Technologie van de repressie" uit de AS nr. 29/30 pag. 8 e.v.
- 3) zie Schoffel 6, "Grenzen tussen leger en politie vervagen"
- 4) zie Dossier nr. 2, Zwartboek Assen september 1977, over o.a. de politionele

- akties in Assen en Bovensmilde
- 5) zie "Psychologische oorlogsvoering", uitgave Rood Verzets Front
  - 6) zie o.a. "De atoomstaat" Robert Jungk en pag. 66 e.v. in "Repressie in Nederland" div. auteurs Van Gennep A'dam 1980
  - 7) Telegraaf 19 juni 1980 (of Schoffel 2)
  - 8) zie "Overheidsgeweld" Gerard Legebeke KRI nr. 9 nov. 1981
  - 9) zie Vrij Nederland 31 jan. 1981, "De stillen" door Hans Smits
  - 10) zie "Tien jaar GBO in Arnhem", zwartboek febr. 1981
  - 11) zie de AS, nr. 47 "Geweld", pag. 7 e.v. een beschouwing van de bestaande wetgeving, m.n. de Wet Buitengewone Bevoegdheden Burgerlijk Gezag (BBBG) uit 1952. Zie ook "Repressie in Nederland" pag. 249 en de brochure "Oorlog in Nederland" pag. 57 e.v.
  - 12) zie "De colonne eenmaal in beweging", diverse auteurs Pamflet Leeuwarden 1981 pag. 68
  - 13) zie daarvoor Vrij Nederland van o.m. 28 febr. en 7 mrt 1981, artikelen van Hans Smits en KRI nr. 10 dec. 1981, p.7

uit: De Schoffel (een Onkruid-uitgave)
nr.7
januari 1982

Inhoudstafel

Inleiding	1
<u>Hfdst. 1. 13/4 Een merkwaardige dag voor de vredesbeweging.</u>	3
Bijlage 1. Perskommunikee van CIA aan Vers l'Avenir	7
Bijlage 2. Verklaring van Gardiner op het vredeskamp te Woensdrecht op 18/4	8
<u>Hfdst. 2. Verloop der gebeurtenissen sinds 19/4</u>	9
Bijlage 3. 'Nederlandse agenten infiltreren ook' VK,21/4	14
Bijlage 4. Parlementaire vraag aan Minister van Binnenlandse Zaken en Defensie van Dierickx (Agalev)	16
Bijlage 5. Gardiner duikt terug op (Bluf, 17/5)	17
<u>Hfdst. 3. Kommentaren (aanvullende) van betrokkenen</u>	19
<u>Hfdst. 4. Opmerkelijke vaststellingen</u>	25
<u>Hfdst. 5. Infiltratie</u>	32
Inleiding	32
Bijlage 6. Gesprek op de VARA-radio over de activiteiten van de BVD (met AMOK-Utrecht)	34
Bijlage 7. Infiltratie (Veto, 16/2/84)	38
Bijlage 8. 'n Spion in ons midden (Schoffel, januari 82)	40
Inhoudstafel	53

o o o o o